

ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาโท
ของ
วันเพ็ญ เกื้อหนุน

20 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2531
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177319

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

.....ประธาน

.....กรรมการ

.....กรรมการ

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดทิพย์ และรองศาสตราจารย์ สักคารัตน์ หวังพานิช ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นโครงร่าง ตลอดจนให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์อรพรรณ สีนุญชวรัชย์ และนายแพทย์เกษม คันทิพลาวีระ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อรรพวง อุทัยเสน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานศึกษาและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ คณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยที่ได้ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณสุรจิตต์ แสงอรุณ ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งในความมีน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกการแนะแนวทุกท่าน ที่ให้กำลังใจในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ บนถนนสายยาวของการทำปริญญานิพนธ์ ความเข้าใจ และกำลังใจ จากบุคคลใกล้ชิด อันได้แก่ นาวาโท ณสมพรพิย์ เกื้อหนุน คุณมาติพล และคุณสิริพงศ์ เกื้อหนุน ก็เป็นกำลังใจสำคัญที่สนับสนุนให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้

วันเพ็ญ เกื้อหนุน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ	7
	ความหมายของความเห็นอกเห็นใจ	7
	การพยาบาลและความเห็นอกเห็นใจ	8
	ข้อแตกต่างระหว่าง ความเห็นอกเห็นใจกับความรู้สึกร่วมกับ บุคคลอื่น	9
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ	10
	งานวิจัยในต่างประเทศ	10
	งานวิจัยในประเทศ	14
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	15
	ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	15
	จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ	17
	หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน	20
	ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ	21
	วิธีการและเทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติ	23

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	25
งานวิจัยในต่างประเทศ	25
งานวิจัยในประเทศ	26
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	27
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
ประชากร	28
กลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	30
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	30
การดำเนินการทดลอง	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	38
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	38
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	38
กลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	38
การดำเนินการทดลอง	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	40

บทที่

หน้า

อภิปรายผล 40

ข้อเสนอแนะ 42

บรรณานุกรม 43

ภาคผนวก 48

บัญชีการวาง

การวาง

หน้า

- 1 เปรียบเทียบคะแนนความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษากลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง 37

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย การส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพ และดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพพยาบาลมุ่งเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม เสียสละ อ่อนน้อม เมตตา กรุณา เข้าใจ และเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบสูง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย 2516 : 31)

การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่น (Helping Profession) และเป็นที่ยอมรับว่าความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของวิชาชีพพยาบาล (Harmer and Handerson. 1955 : 55) ซึ่งสอดคล้องกับ คาร์คัฟฟ์ (Carkhuff. 1969 : 173) ที่เห็นว่าความเห็นอกเห็นใจเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของวิชาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่น โดยกล่าวว่า "หากบุคคลใดขาดความเห็นอกเห็นใจแล้ว บุคคลนั้นก็จะไม่มีพื้นฐานที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น" นอกจากนี้นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์ กลุ่มมุ่งผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง และนักจิตวิทยาอื่น ๆ ต่างก็เห็นพ้องกันว่าความเห็นอกเห็นใจเป็นสิ่งสำคัญของวิชาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อที่จะให้ผู้รับบริการเหล่านั้นมีชีวิตที่ดีขึ้น (Kalisch. 1973 : 202 citing May. 1939, Roger. 1942, Sullivan. 1953, Carkhuff, Berenus and Bernard. 1967)

การพยาบาล เป็นศิลปะแห่งการช่วยเหลือ พยาบาลจะต้องดูแลผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจโดยจะต้องพิจารณาปัญหา และความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมของผู้ป่วย และยังคงตอบสนองหรือปฏิบัติต่อผู้ป่วยเป็นส่วนรวม (Holistic Nursing Model) (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ 2529 : 4) ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของพยาบาล คือ ช่วยเหลือคนแต่ละคนทั้งผู้ที่เจ็บป่วยและคนปกติ โดยการปฏิบัติกิจกรรมใดก็ตามที่จะทำให้ผู้นั้นมีสุขภาพดี หรือหายจากโรคเร็วขึ้น หรือตายอย่างสงบ รวมทั้งช่วยให้

ผู้ป่วยเหล่านั้น มีกำลังใจ มีความรู้ และสามารถช่วยเหลือตนเองให้เร็วที่สุด (Handerson. 1966 : 55) การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสนองความต้องการของผู้ป่วยนั้น พยาบาลจะทราบได้โดยการสังเกตและเข้าไปติดต่อก่อสร้างสัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดผู้ป่วย เมื่อพยาบาลเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ย่อมช่วยให้พยาบาลเข้าใจปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย อันจะนำไปสู่การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจะส่งเสริมให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าคุณค่าและเกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ป่วยมีแรงจูงใจ มีความเข้มแข็ง และมีความพยายามที่จะก้าวต่อไปสู่จุดหมายปลายทางของเขา คือ การมีสุขภาพดี (Hein. 1980 : 63) และเมื่อผู้ป่วยรับรู้ว่าคุณพยาบาลเห็นอกเห็นใจเขา ผู้ป่วยก็กล้าที่จะเปิดเผยความรู้สึก ความคิด ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ของเขาแก่พยาบาลมากขึ้น ซึ่งสิ่งนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของวิชาชีพพยาบาลด้วย (Fritz. 1984 : 51)

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญซึ่งเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วย คือ ความเห็นอกเห็นใจ พยาบาลจะสร้างพื้นฐานของสัมพันธ์ภาพด้วยการสนองตอบผู้ป่วยด้วยความเห็นอกเห็นใจ การที่พยาบาลแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย และสามารถสื่อให้ผู้ป่วยรู้สึกได้ว่าพยาบาลเข้าใจเขา จะทำให้ผู้ป่วยเปิดเผยตนเอง สำรวจตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจและยอมรับตนเอง และเนื่องจากความเห็นอกเห็นใจมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกทักษะการตอบสนองด้วยความเห็นอกเห็นใจอย่างถูกต้องเหมาะสมให้แก่บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นพยาบาล ในการฝึกทักษะดังกล่าวนี้ โรเจอร์ส (Rogers. 1967 : 211) ได้เสนอวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะต่าง ๆ ไว้หลายประการ วิธีการหนึ่ง คือ การฝึกแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (ทิศนา แชมมณี 2519 : 42) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยมีการสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียน การแสดงบทบาทสมมติ นับว่าเป็น

วิธีฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงนั้นมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ คับ การที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ไขปัญหาย่างธรรมชาติ ✓

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เพราะฉะนั้นนักศึกษาได้ศึกษาภาคทฤษฎีเกี่ยวกับการพยาบาลพื้นฐานแล้ว และเริ่มขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนตึกรักษาพยาบาล สำหรับการพยาบาลนั้น นักศึกษาพยาบาลจะต้องพิจารณาทั้งปัญหาและความต้องการทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้ป่วยด้วย โดยพิจารณาผู้ป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งคาดว่าจะผลของการศึกษาค้างนี้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพยาบาลที่สมบูรณ์แบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแนวทางให้นักศึกษาพยาบาล พยาบาล ผู้ให้คำปรึกษา ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในการช่วยเหลือผู้อื่น (Helping Profession) ได้นำวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไปพัฒนาความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ตลอดจนเป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาศึกษาวิชาชีพพยาบาลได้อีกด้วย

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในระดับต่ำ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอนแบ่งเป็น
 - 2.1.1 การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
 - 2.1.2 การสอนแบบปกติ
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
3. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง
 - 3.1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที
 - 3.2 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอนแบบปกติ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที
4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (Empathy) หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วย และสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น เช่น วิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วย กลัวการผ่าตัด เจ็บแผลผ่าตัด เป็นต้น สำหรับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสังเกตได้จากพฤติกรรมค่านาถาอัยคำ (Verbal) และภาษาท่าทาง (Non-verbal) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมค่านาถาอัยคำ (Verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามระดับดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลรับรู้ปัญหาของผู้ป่วย

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกที่แสดงออกของผู้ป่วยได้อย่างฉิวเฉียด

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลเข้าใจความรู้สึกและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น

พฤติกรรมด้านภาษาท่าทาง (Non-verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา หมายถึง การแสดงสีหน้าที่เหมาะสมกับเรื่องที่พูด รวมทั้งสามารถประสานสายตากับคู่สนทนา รู้จักใช้สายตามองคู่สนทนาอย่างเหมาะสม โดยสบสายตาอย่างอ่อนโยน เป็นมิตร และเปลี่ยนไปมองที่อื่นบ้าง ไม่หลบตา ไม่จ้องหน้า หรือสบตาคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา

2. พฤติกรรมแสดงท่าทาง หมายถึง การแสดงท่าทางที่เหมาะสม ประกอบการพูด เช่น ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้า การโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟัง และสนทนากับผู้ป่วย

3. พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง หมายถึง การพูดด้วยระดับน้ำเสียงที่คงพอสมควร ไม่พูดด้วยเสียงราบเรียบเกินไป ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก

2. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมการแสดงของผู้เรียนที่ผู้วิจัย กำหนดบทบาทและสถานการณ์ที่สมมติขึ้นเทียบเคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง โดยให้ผู้เรียนอาสาสมัคร เป็นผู้แสดงในแต่ละครั้งซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้แสดงครบทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการแสดงบทบาทตามความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทนั้น การแสดงนั้นจะต้องแสดงโดยที่ไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อน โดยผู้เรียนที่เหลือจะช่วยกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในบทบาทการแสดงเพื่อการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้จากกลุ่มไป ประยุกต์กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอน

ใหญ่ ๆ ตามลำดับดังนี้ ชั้นเตรียมการ ชั้นแสดง ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง
ชั้นแสดงเพิ่มเติม ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการสอนที่ผู้สอนใช้ในกลุ่มควบคุม เพื่อให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยใช้การบรรยาย และเปิดโอกาสให้ซักถาม
ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ในการสอนแต่ละครั้งจะสอนตามโปรแกรมการสอนแบบ
ปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
ที่ได้รับการสอน เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยใช้บทบาทสมมติ

5. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
ที่ได้รับการสอน เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยใช้การสอนแบบปกติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจและบทบาทสมมติ ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ
 - 2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ

ความหมายของความเห็นอกเห็นใจ

ได้มีผู้ให้ความหมายความเห็นอกเห็นใจไว้ดังนี้

บูเบอ (Ludeman. 1968 : 278 citing Buber. 1937) อธิบายว่าความเห็นอกเห็นใจเป็นการสื่อสารที่อยู่ระหว่าง "ฉัน" กับ "คุณ" ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์จะมีความเข้าใจและมีการเปิดเผยซึ่งกันและกัน

ทัวร์เนียร์ (Ludeman. 1968 : 278 citing Tournier. 1957) กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจว่า เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการเปิดใจที่จะรู้จักโลกของบุคคลอื่น เช่น เรียนรู้อักขรผู้ป่วย มิใช่เพียงภาพของผู้ป่วยที่เป็นอยู่เท่านั้น แต่เรียนรู้อักขรผู้ป่วยในฐานะที่เขาเป็นบุคคลหนึ่ง

คาร์ลิสช์ (Kalisch. 1973 : 1548) อธิบายว่า พื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้สึกกับผู้อื่น เพื่อที่จะเข้าใจเขาอย่างแท้จริง แต่มิใช่เป็นการสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

ส่วนคาร์คัฟฟ์ (Carkhuff. 1973 : 58) ได้ให้ความหมายของความเห็นอกเห็นใจว่า เป็นคำพูดและท่าทางที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงออกให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ว่า ผู้ให้คำปรึกษากำลังฟังและเข้าใจเขา รวมทั้งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้คำปรึกษาเห็นอกเห็นใจผู้รับคำปรึกษาราวกับเป็นประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาเอง

นอกจากนี้ จินตนา ยูนิพันธุ์ (จินตนา ยูนิพันธุ์ 2529 : 11) อธิบายว่า ความเห็นอกเห็นใจเป็นการแสดงออกของอารมณ์ในทางที่เข้าใจ รับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่น มิใช่เป็นการเข้าใจความหมายของคำพูดของผู้อื่นเท่านั้น แต่เป็นการที่มีความรู้สึกเหมือนผู้อื่นชั่วคราว

จากความหมายของความเห็นอกเห็นใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเห็นอกเห็นใจเป็นสิ่งสำคัญของบุคคลที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นสามารถรับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่นราวกับเป็นความรู้สึกของตนเอง ในลักษณะเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น โดยไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง สำหรับการแสดงความเห็นอกเห็นใจ สังเกตได้จากพฤติกรรมทางภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง

การพยาบาลและความเห็นอกเห็นใจ

สิ่งสำคัญในการพยาบาลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพจะสัมพันธ์กับความสามารถของการพยาบาลในเรื่องเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (Noyes. 1964 : 34) กล่าวคือ เป็นความสามารถของพยาบาลที่จะเข้าใจผู้ป่วยทั้งด้านความคิด อารมณ์ และรับรู้สิ่งต่าง ๆ จากความเห็นหรือข้อคิดของผู้ป่วยได้ โดยไม่สูญเสียความเห็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยยังเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งสำหรับการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยอีกด้วย

การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่น การช่วยเหลือนั้นผู้ที่ทำหน้าที่นี้ควรจะต้องมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) เคารพในความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น (Respect)

มีความรู้สึกอบอุ่น (Warmth) ความจริงใจ (Genuineness) การเปิดเผยตนเอง (Self-disclosure) การพูดให้ตรงประเด็น (Concreteness) การเผชิญหน้า (Confrontation) และสัมพันธภาพที่ใกล้ชิด (Immediacy of Relationship) (Lamonica and others. 1976 : 447 citing Carkhuff. 1969)

ความเห็นอกเห็นใจ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสัมพันธภาพเพื่อการช่วยเหลือ (Helping Relationship) (Handerson. 1966 : 55 - 56) เมื่อพยาบาลมีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย และผู้ป่วยได้รับรู้ว่าพยาบาลเข้าใจเขา สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหา ความเจ็บป่วยของเขา รับรู้ว่าเขารู้สึกอย่างไร เมื่อผู้ป่วยมีความเชื่อถือนและไว้วางใจพยาบาล การติดต่อสื่อสารจึงเป็นไปอย่างเปิดเผย ซึ่งจะทำให้พยาบาลสามารถเข้าใจความต้องการ ความช่วยเหลือ ของผู้ป่วยได้ถูกต้อง และให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อแตกต่างระหว่าง ความเห็นอกเห็นใจกับความรู้สึกร่วมกับบุคคลอื่น

ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) หมายถึง การแสดงออกที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้คำปรึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา และตระหนักว่า ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาไม่ใช่ความรู้สึกของเขา แต่ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจและรับรู้ ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาราวกับเป็นความรู้สึกของเขาเองได้

ความรู้สึกร่วมกับบุคคลอื่น (Sympathy) หมายถึง ความรู้สึกของผู้ให้คำปรึกษา ที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง สูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง และนำตนเองเขาร่วมกับอารมณ์ ของผู้รับคำปรึกษา และในที่สุดก็เหมือนกับเป็นผู้รับคำปรึกษาจริง ๆ ความรู้สึกร่วมกับบุคคลอื่นนี้ ไม่ค่อยช่วยผู้รับคำปรึกษาเหมือนกับความเห็นอกเห็นใจ เช่น ในกรณีที่พยาบาลมีความรู้สึก ร่วมไปกับผู้ป่วย พยาบาลมักจะหมกมุ่นอยู่กับความรู้สึกที่คล้ายคลึงกันนี้ ทำให้มีความเห็นพ้อง ร่วมไปกับผู้ป่วยจริง ๆ สิ่งนี้จะมีผลกระทบทำให้การพยาบาลมีประสิทธิภาพน้อยลง

รอว์นสเลย์ (Rawnsley. 1980 : 244 - 247) กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจ ว่ามีส่วนประกอบ 2 อย่าง คือ

1. ส่วนประกอบด้านอารมณ์ (Affective) เป็นการยอมรับและมีส่วนร่วมกับ อารมณ์ของผู้อื่น

2. ส่วนประกอบด้านเนื้อหา (Cognitive) เป็นความสามารถที่จะเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล โดยผสมผสานทั้งค่านิยมและองค์ประกอบส่วนบุคคล ตลอดจนสภาวะแวดล้อมเข้าด้วยกัน

ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความเห็นอกเห็นใจ (Delaney and Eisenberg, 1972 : 51) ได้แก่

1. สามารถจำแนก ยอมรับ และเข้าใจถึงความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งอาจอยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้รับคำปรึกษา และเป็นสิ่งที่ยุ้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้สึกไวต่อสิ่งเหล่านี้
2. สามารถสื่อสารให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่า ผู้ให้คำปรึกษารับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ไม่เพียงแต่รับรู้สิ่งภายนอกรอบตัวเท่านั้น แต่รวมถึงสาระและความรู้สึกที่ซ่อนเร้นของผู้รับคำปรึกษาคอย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1961 ทรูกซ์ (Truax, 1961 : 83) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความเห็นอกเห็นใจของผู้ป่วยที่ผ่านกระบวนการบำบัดมาแล้ว 8 คน 4 คนแรกได้รับการทดสอบว่ามีการพัฒนาทางบุคลิกภาพอย่างเด่นชัด ส่วนอีก 4 คนหลังมีอาการเสื่อมถอย ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกข้อความในกระบวนการบำบัดมา 384 ข้อความ แต่ละข้อความมีความยาว 2 นาที ให้รหัสประจำข้อความแล้วสุ่มเลือก ให้ผู้ตัดสินประเมินโดยไร้มาตรฐานประเมินความเห็นอกเห็นใจ ผลปรากฏว่า นักจิตบำบัดที่รักษาแล้วผู้ป่วยมีการพัฒนาทางบุคลิกภาพอย่างเด่นชัดได้รับการประเมินว่ามีความเห็นอกเห็นใจ ในระดับที่สูงกว่านักจิตบำบัดที่รักษาผู้ป่วยอีกกลุ่มหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนั้นยังพบว่า ระดับความเห็นอกเห็นใจของนักจิตบำบัดไม่มีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเวลา 6 เดือนของการบำบัด

ไวซ์แมนน์ (Weizmann. 1971 : 5626) ได้ศึกษาเพื่อหาข้อพิสูจน์ว่า ผู้ประเมิน ประเมินมาตรฐานความเห็นอกเห็นใจโดยการประเมิน ระดับความเห็นอกเห็นใจที่ผู้ให้คำปรึกษา แสดงออก หรือประเมินจากคุณลักษณะอื่น ๆ วิธีการคือ ให้ผู้ประเมินที่ได้รับการฝึกหัด ประเมินการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา ภายใต้เงื่อนไขของความ ถูกต้องเหมาะสม 3 ประการ คือ มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับสูง ระดับต่ำ และไม่มี ข้อมูลเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสม โดยตัดข้อความของผู้รับคำปรึกษาออกไป และให้ นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 12 คน แสดงการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทั้งส่วนที่ถูกต้อง เหมาะสม และไม่ถูกต้องเหมาะสม โดย 6 คน แสดงค่าน้ำเสียงที่มีระดับเดียวกันตลอดซึ่งแสดงถึง ความเบื่อหน่าย และอีก 6 คน แสดงค่าน้ำเสียงที่แสดงความสนใจอย่างสูง เพื่อบันทึกเสียง นี้ได้รับการประเมินโดยผู้ตัดสินและกำหนดให้เป็นเงื่อนไขความสนใจในระดับสูงและต่ำ ตามลำดับ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจมีลักษณะเป็นข้อความใน เอกสาร ซึ่งแสดงการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทั้งกล่าว ผู้ประเมินมี 18 คน เป็นนักศึกษาที่ ได้รับการฝึกหัดให้ประเมินมาตรฐานความเห็นอกเห็นใจของ คาร์ศัพท์ ผลการศึกษาพบว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับสูงและต่ำมีผลต่อการประเมิน อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางที่คาดไว้

เรท์ (Rout. 1971 : 5554) ได้ศึกษาผลของอัตราส่วนของคำพูดของผู้รับ คำปรึกษาต่อคำพูดของผู้ให้คำปรึกษา ที่มีต่อการประเมินระดับความเห็นอกเห็นใจ โดยได้นำเพื่อบันทึกเสียงการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 30 ตอน ซึ่งมีความยาวตอนละ 3 นาที มาเปลี่ยน ให้เป็นข้อความในเอกสาร และให้นักศึกษาปริญญาตรี 10 คน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อความ ทั้ง 30 ตอนนี้ เพื่อให้มีคำพูดของผู้รับคำปรึกษามากขึ้นในแต่ละส่วน โดยยังคงมีความคล้ายคลึง ในแง่ของเนื้อหาและความหมายกับข้อความดั้งเดิมของผู้รับคำปรึกษา จากนั้นจะหารจำนวน คำพูดทั้งหมดของผู้รับคำปรึกษาคำนวณจำนวนคำพูดทั้งหมดในแต่ละตอน เพื่อให้ได้อัตราส่วน คำพูดของผู้ให้คำปรึกษาต่อคำพูดของผู้รับคำปรึกษาในแต่ละตอน แล้วจึงให้นักศึกษา 20 คนแรก แสดงบทบาทสมมติทั้ง 90 ตอน และบันทึกเสียงไว้ นำมาประเมินโดยใช้มาตราวัดความ เห็นอกเห็นใจของ ทรุกซ์ โดยผู้ตัดสิน 2 คน ซึ่งได้รับการฝึกหัดมาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการประเมินโดยผู้ตัดสินทั้งสอง

ในปี ค.ศ. 1973 เทย์เลอร์ (Taylor. 1973 : 143) ได้ศึกษาว่า เพศของผู้รับคำปรึกษาจะมีผลต่อระดับความเห็นอกเห็นใจของผู้ให้คำปรึกษา เพศชายหรือหญิงหรือไม่ โดยใช้มาตรการประเมินระดับความเห็นอกเห็นใจของ คาร์คัพฟ์ เป็นเกณฑ์ ในการวัด วิธีการทดลองทำโดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งอาสาสมัครระดับปริญญาโท จำนวน 94 คน สนองตอบประโยคปัญหาของผู้รับคำปรึกษาชายและหญิง จำนวน 15 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เพศของผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อระดับความเห็นอกเห็นใจ และไม่มีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นเมื่อผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพศชายทั้งคู่ ซึ่งพบว่าระดับความเห็นอกเห็นใจจะลดน้อยลง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความคาดหวังของผู้รับคำปรึกษาที่มีต่อบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา นอกจากนั้นยังพบว่า อารมณ์ของผู้รับคำปรึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่จะมีผลต่อระดับความเห็นอกเห็นใจของผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะได้รับการประเมินว่า มีความเห็นอกเห็นใจต่ำที่สุด เมื่อสนองตอบผู้รับคำปรึกษาที่มีอารมณ์โกรธหรือโกรธ และมีความเห็นอกเห็นใจสูงสุด เมื่อสนองตอบผู้รับคำปรึกษาที่มีอารมณ์เบิกบานหรือดีใจ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1977 คอเลย์ (Cauley. 1979 : 6268) ได้ศึกษาตัวแปร 3 ชนิด ได้แก่ ประเภทของปัญหา การแสดงอารมณ์และเพศของผู้รับคำปรึกษา ที่มีผลต่อการแสดงความเห็นอกเห็นใจของผู้เข้ารับการฝึกเป็นผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยฟลอริดา จำนวน 42 คน ผู้ทำการทดลองจัดสภาพการณ์ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยมีผู้รับคำปรึกษา 8 คน ซึ่งจะแสดงบทบาทสมมติตามเงื่อนไขของการทดลอง ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 1 (เพศชาย) และคนที่ 2 (เพศหญิง) แสดงบทบาทเป็นผู้รับคำปรึกษาที่มีลักษณะของปัญหาที่มีความรุนแรงและไม่รุนแรง ด้วยอารมณ์ที่ไม่รุนแรง ผู้รับคำปรึกษาคนที่ 3 (เพศชาย) และคนที่ 4 (เพศหญิง) เสนอปัญหาที่มีความรุนแรง และไม่มีอารมณ์รุนแรง ด้วยอารมณ์ที่รุนแรง ผู้เข้ารับการฝึกแต่ละคนจะให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยากับผู้รับคำปรึกษา 1 คน ตามเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งผู้ทำการทดลองจะบันทึกภาพ กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไว้ เพื่อนำไปให้ผู้ให้คำปรึกษาทำการประเมินบทบาทของผู้รับคำปรึกษาว่าใช้ได้ตามเงื่อนไขการทดลองหรือไม่ และกระบวนการปรึกษาดังกล่าว

จะถูกบันทึกลง เพื่อบันทึกเสียง เพื่อให้ผู้ประเมินทำการประเมินระดับความเห็นอกเห็นใจ
 ผลจากการประเมินบทบาทของผู้รับคำปรึกษา พบว่า ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทได้ตรงตาม
 เงื่อนไขของการทดลอง และผลจากการทดลองพบว่า ตัวแปรด้านการแสดงอารมณ์และ
 เพศของผู้รับคำปรึกษาไม่มีผลต่อการแสดงความเห็นอกเห็นใจของผู้ให้คำปรึกษา สำหรับ
 ประเภทของปัญหา พบว่า ปัญหาที่มีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการฆ่าตัวตาย
 ทำให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นอกเห็นใจในระดับสูงกว่าปัญหาที่ไม่มีความรุนแรง

ในปี ค.ศ. 1983 ฮาร์ดิน และไลออนส์ (Hardin and Lyons. 1983 :
 14 - 19) ได้ศึกษาการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง (Non-verbal Communication)
 ของผู้ป่วยและพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจสูง และพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจต่ำ
 การศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลจิตเวชระดับปริญญาโทที่ผ่านการเรียน
 รายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรแล้ว อายุ 25 - 32 ปี จำนวน 5 คน กับผู้ป่วย
 โรคกระตุกที่ไม่เฉียบพลัน อายุ 21 - 62 ปี จำนวน 5 คน โดยให้พยาบาลซักประวัติ
 ผู้ป่วย แล้วอัคริวิทีโอเทปไว้ ใช้เวลาซักประวัตินาน 30 นาที หลังจากนั้น ให้ผู้ป่วย
 กรอกแบบสำรวจสัมพันธภาพของ บาร์เรตต์ และเลนเนิร์ด (The Barrett - Lennard
 Relationship Inventory) โดยประเมินระดับความเห็นอกเห็นใจของพยาบาลที่
 สัมภาษณ์ผู้ป่วยแต่ละคน ซึ่งพบว่า ผู้ป่วยประเมิน (Rate) พยาบาล 3 คนว่ามีความ
 เห็นอกเห็นใจสูงมาก ส่วนอีก 2 คน อยู่ในระดับต่ำมาก จากการวิเคราะห์วีทีโอเทป
 พบว่า ในจำนวนพฤติกรรมภาษาท่าทางที่ใช้ในการสังเกตได้แก่ การสบสายตา อัม
 หัวเราะ การโน้มตัวเข้ามา การเคลื่อนไหวมือ พยักหน้า ไหว้ห่าง กอดอก เป็นต้น
 มีเพียงการเคลื่อนไหวของขาเท่านั้นที่แตกต่างกัน ระหว่างพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจ
 สูง และพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจต่ำ โดยที่พยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจสูง
 จะวางขาในท่าไหว้ห่างนิ่ง ๆ แต่พยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจต่ำจะขยับขาโดยไหว้กัน
 ไปมาบ่อยครั้ง การทดลองนี้แสดงให้เห็นถึงว่าพฤติกรรมภาษาท่าทาง (Non-verbal
 Behavior) มีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับความเห็นอกเห็นใจ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1985 บรันท์ (Brunt. 1985 : 69 - 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นอกเห็นใจของพยาบาลกับเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่ทำงานในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดไปเลี้ยงหัวใจทางอายุรกรรม (Medical Coronary Care Unit) หอผู้ป่วยหลังผ่าตัดโรคหัวใจและทรวงอก (Cardiothoracic Surgical Intensive Care Unit) หอฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหัวใจทางอายุรกรรม (Cardiac Medical Rehabilitation Unit) และหอฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหัวใจทางศัลยกรรม (Cardiac Surgery Rehabilitation Unit) โดยนับว่าพยาบาลที่ทำงานในหอผู้ป่วยโรคหลอดเลือดไปเลี้ยงหัวใจทางอายุรกรรม (Medical Coronary Care Unit) และหอผู้ป่วยหลังผ่าตัดโรคหัวใจและทรวงอก (Cardiothoracic Surgical Intensive Care Unit) เป็นพยาบาลที่ทำงานกับผู้ป่วยอาการหนักต้องดูแลใกล้ชิด และอาศัยเทคโนโลยีอย่างมาก ส่วนพยาบาลที่ทำงานในหอฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหัวใจทางอายุรกรรม และหอฟื้นฟูผู้ป่วยโรคหัวใจทางศัลยกรรมนั้นใช้เทคโนโลยีน้อยกว่า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เครื่องมือวัดระดับความเห็นอกเห็นใจของ โฮแกน (Hogan Empathy Scale) และเครื่องมือวัดระดับการรับรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Perceived Technology Scale) ใช้เวลาในการศึกษา 7 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นอกเห็นใจของบุคคลกับเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงลบ นอกจากนี้ยังพบว่า ระยะเวลาในการทำงานของพยาบาลในหน่วยงานเหล่านี้ ถ้ายิ่งทำงานนานก็ยิ่งทำให้ความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นลดลง

งานวิจัยในประเทศ

ศันนงค์ มณีศรี (ศันนงค์ มณีศรี 2523 : 58 - 62) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบและการสอนในการฝึกทักษะการสนทนาคอยด้วยความเห็นอกเห็นใจทางวาจา แก่ผู้ป่วยโรค กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กำลังศึกษาวิชาเทคนิคในการให้คำปรึกษา จำนวน 72 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่ได้ฟังตัวแบบของการสนทนาคอยด้วยความเห็นใจ

ในระดับที่แตกต่างกันจะมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับที่แตกต่างกัน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเรื่องความเห็นอกเห็นใจจะมีการสนองตอบด้วยความเห็นใจแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการสอน 3) จำนวนตัวแบบที่มากขึ้นทำให้กลุ่มตัวอย่างที่พึงตัวแบบของการสนองตอบด้วยความเห็นใจในระดับสูง แสดงความเห็นใจมากขึ้น

สุทธิลักษณ์ อินทรพิทักษ์ (สุทธิลักษณ์ อินทรพิทักษ์ 2523 : 58 - 60) ได้ศึกษาความแตกต่างของการประเมินระดับความเห็นใจของผู้ประเมินที่ทราบข้อมูลและไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกประเมินระดับความเห็นใจ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษา และแบบประเมินระดับความเห็นใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษา กับผู้ประเมินที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษา ประเมินระดับความเห็นใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่า ความเห็นอกเห็นใจนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า เพศไม่ใช่ตัวแปรของระดับความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น และพฤติกรรมภาษาท่าทางของพยาบาล มีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

เควิส (Davis. 1962 : 427) กล่าวถึงการเรียนที่ใช้บทบาทสมมติว่า เป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงมีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพหรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพของเขาอย่างมีอิสระในการร่วมกลุ่ม สถานการณ์ที่จะ

ใช้ฝึกการแสดงบทบาทสมมตินั้น ครูจะเป็นผู้เตรียมเอาไว้ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการแสดง ไม่จำเป็นต้องมีการซ้อมมาก่อน จะมีก็เพียงให้ผู้แสดงหรือสมาชิกในกลุ่มได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการของสถานการณ์ที่กำหนดไว้นั้น ระยะเวลาที่ใช้แสดงก็ใช้เวลาเพียงช่วงสั้น ๆ โดยมุ่งให้ผู้แสดงได้เรียนรู้จากการสังเกตหรือการวิเคราะห์บทบาทที่ได้แสดงไป โดยมีการอภิปรายอยู่ด้วย

แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84)

ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคม โดยท่องแท้ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ซึ่งมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้านหลายทาง เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การแสดงบทบาทสมมติ ปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่มีบทบาทที่แสดง การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การสรุป และการนำไปใช้

เทลเลอร์ และวอลฟอร์ด (Taylor and Walford. 1972 : 19) ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับบทบาทของตนเพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

ลี (Lee. 1974 : 316) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้จากการบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติจะแตกต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดและแสดงท่าทางโดยทันทีไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงที่กระทำซ้ำใหม่ได้เสมอ จนกว่าการแสดงจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

ทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี 2519 : 41) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้น ให้ผู้เรียนแสดงออกมาตามที่ตนคิดว่าจะ เป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรม

ของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายในการเรียนรู้ นับว่าเป็นวิธีการฝึก การแก้ปัญหา และการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับที่เป็นจริงนั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผสมมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไร นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหา ศักดิ์สินใจอย่างธรรมชาติ

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2522 : 22 - 23) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นกิจกรรมที่จะให้นักเรียนได้แสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เลียนแบบของจริงตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น เช่น ท่าเดิน ท่าโกรธ ท่าเสียใจ หรือ การแสดงบทบาทสมมติเป็นพ่อแม่ ฯลฯ โดยที่แสดงท่าเองว่า ถ้าเป็นคนนั้นจะต้องทำอย่างนั้นทุกอย่างนี้ ในการแสดงนั้นครูต้องพยายามแทรกสิ่งที่ต้องการเน้น หรือเนื้อหาที่ต้องการฝึก เช่น ท่าทาง น้ำเสียง สีหน้า ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การแสดงที่นำมาสอดแทรกในบทเรียนทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ได้ใช้ความคิด ได้แสดงท่าทางเลียนแบบ และออกความคิดเห็นในการฝึกทักษะในการเรียนการสอนได้อย่างดี

จากความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่ให้ผู้เรียนได้แสดงอารมณ์ คำพูด และท่าทางตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าจะเป็นตามธรรมชาติ และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และความประพฤติของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แคมมณี (ทิศนา แคมมณี 2519 : 42) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการสอน โดยใช้บทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่า พฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทที่อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดัน

ให้คนต้องแสดงพฤติกรรมออกไป ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนไม่กังวลใจอะไร
ง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวทางในการ
แก้ปัญหาให้ตรงจุดอีกด้วย

2. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้จะช่วยให้
ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียน กล่าวคือ ในบางครั้งผู้เรียนอาจเกิด
ความตึงเครียด และทำให้แสดงออกในรูปพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น กลั่นแกล้งเพื่อน
ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ได้ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความ
รู้สึกนั้น ๆ ออกมา ทำให้ผ่อนคลายความเครียดได้

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยว
ในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรม
การตัดสินใจที่แสดงให้เห็นค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์
ค่านิยมเหล่านั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น คือ จะมี
ความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง
กล้าแสดงออก กล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวที่จำเป็น เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้สึกที่ดี
เกี่ยวกับตนเองได้ก็นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญทางจิตใจที่จะส่งผลให้ผู้นั้นสามารถ
ดำเนินชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุข และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้น
การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น การแสดงบทบาทสมมติจะ
ช่วยให้การเรียนรู้เป็นจริงและสนุกสนานยิ่งขึ้น

7. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ
บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน
เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหา

พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม ในสถานการณ์แต่ละอย่าง "การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยได้ เพราะฝึกฝนให้ผู้เรียนพบกับสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อันจะเป็นประโยชน์เมื่อผู้เรียนไปประสบกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิตจริง"

8. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติและบทบาทจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณ ไหวพริบ ในการแก้ปัญหา จึงนับว่าวิธีการนี้ช่วยฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างดี

9. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่บ่อย ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและกัน เกิดความแตกแยกกันในหมู่คณะ" และถ้าหากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเองล้มเหลว ย่อมจะทำให้การทำงานเป็นกลุ่มไม่ได้ผลดีด้วย" การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยแก้ไขได้ เพราะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนยอมรับผู้อื่นยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น อันจะเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจและความสามัคคีปรองดองกันที่สุดในที่สุด

10. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนออกมาได้ ครูอาจจะจับบทบาทสมมติให้ผู้เรียนแสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ผกา สัตยธรรม (ผกา สัตยธรรม 2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง และ ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 14 - 15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนขึ้น เพราะเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหา ตัดสินใจ และสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทาผสมที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การแสดงบทาผสมเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และมีความเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสทดลองฝึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคมได้หลาย ๆ บทา เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ และทำให้ครูรู้จักผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

หลักในการนำบทาผสมไปใช้ในการเรียนการสอน

ในการนำบทาผสมไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมรพันธ์ ชัยสิทธิ์ (วิมรพันธ์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 27 - 29) ได้ให้หลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. การแสดงบทาผสมควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทาผสมไม่ควรกำหนดเวลานั่นนอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ ไม่ควร เป็นเรื่องที่ยากเกินไป ควร เป็นเรื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงบทาผสมจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่ เป็นเพียงการค้นการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทาผสม เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติตนในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

นอกจากนี้ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 20) กล่าวถึง การนำบทาผสมมาใช้ในการเรียนการสอนว่า ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การใช้บทาผสมแบบเตรียมบทไว้ก่อน หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบ้าง คิดบทาขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทาผสมแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงโต้ตอบโดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

พิศนา แชนมณี (พิศนา แชนมณี 2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการใช้การแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้ก่อน หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ก. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการใช้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

ข. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดง บทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์กับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ก. การอุ่นเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

ข. การเลือกตัวผู้แสดง อาจเป็นได้ทั้งสองลักษณะ คือ อาจจะเลือกผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง หรือลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ทั้งนี้ การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

ค. การจัดฉากแสดง เป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะต่าง ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผล เท่าที่ควร

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

ฉ. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการชักกลางคัน นอกจากนี้ กรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

ช. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเป็นเยื่อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้
2. กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป
3. ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิด

บางประการ

4. การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้น มักจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดี ไม่ดี อย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในภาระกัมมปัญหาหรือทัศนคติ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อคุณผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือแนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

จากขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติดังกล่าว ทดสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมตินั้นครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ ครูอธิบายให้ผู้แสดงเข้าใจถึงบทบาทที่ตนจะต้องแสดงว่าทำอะไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูจะต้องช่วยให้รู้จักสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ตอนอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดง

วิธีการและเทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติ

ในค่านเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ ชอว์ (Shaw) ไมเออร์ (Maier) และสมาคมการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (เยาวภา เกษะคุปต์ 2517 : 70 - 75 อ้างอิงมาจาก Shaw and Maier. n.d. : unpagged) ได้กล่าวถึงเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การสลับเปลี่ยนบทบาท (Role Reversal) เป็นวิธีที่ผู้แสดงจะหมุนเวียนบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์หนึ่ง จนครบทุกบทบาท วิธีนี้จะช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจบทบาทอย่างถ่องแท้

2. การแสดงโดยมีลูกคู่ (Doubling) วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก หันคคิ และความคิดเห็นของตนโดยผ่านการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ (Open Communication) การแสดงบทบาทวิธีนี้ผู้ช่วยเหลือหรือลูกคู่ (Doubler) จะเป็นผู้ช่วยการแสดง โดยแสดงหันคคิที่เขาคิดว่าผู้แสดงรู้สึก แต่ไม่แสดงออกมา

3. การแสดงบทบาทที่มีลูกคู่มากกว่า 1 คน (Mass Doubling) วิธีนี้เหมือนกับวิธีที่ 2 แต่มีลูกคู่มากกว่า 1 เพื่อช่วยให้ได้ความคิดหลาย ๆ ความคิด

4. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงรำพึงกับตนเอง (Soliloquy) โดยสร้างบทบาทรำพึงออกมาดัง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้แสดงและกลุ่มเกิดความเข้าใจหันคคิและความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5. การแสดงบทบาทผสม (Multiple Role-playing) บทบาทเดียวกันแต่อาจแสดงพร้อม ๆ กัน หลาย ๆ กลุ่ม และมีการอภิปรายกลุ่ม

6. การแสดงบทบาท 2 บทบาท (Monodrama) วิธีการนี้เป็นการให้ผู้แสดงคนเดียว แสดงบทบาท 2 บทบาท โดยผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทกลับไปกลับมา วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้แสดงมีความเข้าใจในบทบาททั้ง 2 ได้ดีขึ้น

7. การใช้วิธีกระจกสะท้อน (The Mirror Technique) วิธีการนี้ใช้การแสดงเป็นหมู่โดยนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มมาแสดง เพื่อช่วยให้เจ้าของปัญหาได้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไรจากการดูเพื่อนแสดงบทบาทของตน ซึ่งเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนให้เห็นภาพของตนเอง เช่น ในกลุ่มมักมีผู้ที่คิดออกไม่กล้าแสดงตัว หรือแสดงบทบาท ครูจะนำวิธีการนี้มากระตุ้นให้เขาเห็นตนเอง และกล้าแสดงออกมากขึ้น

8. การหมุนเวียนบทบาท (Role Rotation) วิธีการนี้จะใช้ได้เมื่อต้องการคำตอบเกี่ยวกับปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ การให้ผู้แสดงหมุนเวียนบทบาท จะช่วยให้ได้รับการตอบสนองเกี่ยวกับปัญหานั้นได้หลายวิธี ซึ่งจะช่วยให้เปรียบเทียบวิเคราะห์และสรุปปัญหานั้นได้

9. วิธีการเสียดสี (The Skit-completion-method) วิธีนี้เป็นการแสดงบทบาทจำลองที่ใช้กับผู้ชมมาก ๆ ได้ การแสดงที่จะให้บรรลุลความชอบหรือการเสียดสีที่ต้องการ จะต้องกำหนดบทบาทที่จะแสดงน้อย ๆ และเน้นส่วนที่เป็นความขัดแย้งให้ชัดเจนขึ้น การแสดงบทบาทจำลองโดยวิธีนี้จะเริ่มด้วยการดำเนินเรื่องตามบทที่เขียนไว้ (Script)

ซึ่งจะใช้เพื่อขยายข้อมูล และช่วยสร้างสภาพการณ์ที่จะช่วยให้สมาชิกสามารถศึกษาบทบาทต่าง ๆ ได้

10. การแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นกลุ่ม (Group Role Reversal) วิธีการนี้จะใช้เพื่อให้สมาชิกเข้าใจความรู้สึก ความคิด และทัศนคติของผู้อื่น โดยกำหนดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้รับบทบาทของสมาชิกคนอื่นภายในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วกลุ่มจะได้รับปัญหา ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมกันแก้ไข โดยการสวมบทบาทของผู้อื่นที่เขาแสดงอยู่ และในช่วงสุดท้ายของการแสดง จะเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับการรับรู้ที่สมาชิกได้รับจากการแสดงบทบาทของผู้อื่น

11. การแสดงบทบาทของผู้ชม (Audience Role Playing) วิธีการนี้ใช้กับผู้ฟังจำนวนมาก ๆ โดยจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มผู้ชมเกิดความรู้สึกและทัศนคติ วิธีการนี้จะเริ่มจากการสร้างทัศนคติในทางลบให้แก่ผู้ชม แล้วจะมีการให้ประสบการณ์ใหม่หลายชนิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ชมค้นพบทัศนคติที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง จากการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทุกครั้งที่ได้รับประสบการณ์ใหม่ ทัศนคตินี้สามารถจะวัดได้จากการให้แสดงบทบาท และกรอกแบบสอบถาม หรือให้แต่งเรื่องต่อให้จบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศ ได้มีผู้สนใจและทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังทัศนคติบางประการ และเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก คือ

ทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss and Peter. 1974 : 3581-A) ได้ศึกษาการปลูกฝังความยุติธรรมแก่นักเรียนระดับ 5 โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีพัฒนาการทางศีลธรรมในเรื่องความยุติธรรมที่ขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาร์ช และเซราฟิซ (March and Serafice. 1977 : 141) ศึกษาความเข้าใจในเรื่องความยุติธรรมโดยใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนอายุ 4 - 10 ปี จำนวน 20 คน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียน เพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียน จำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อฟังมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดย ไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในปีเดียวกัน วากเนอร์ (Wagner. 1978 : 441) ได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับความ เข้าใจและเห็นใจชาวอินเดียนแดงกับนักเรียนอายุ 8 - 9 ปี โดยให้นักเรียนแสดงเป็นชาว อินเดียนแดงที่ถูกถูกรานแย่งที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ให้นักเรียนใช้วิธีการทำทางแสดงแทนการพูด ปรากฏว่า นักเรียนเกิดความรู้สึกประทับใจ สงสาร และเห็นใจชาวอินเดียนแดงมากขึ้น

มาร์เกส และโรบินสัน (Marguess and Robinson. 1978 : 3397-A) ได้วิจัยเรื่อง การใช้บทบาทสมมติกับค่านิยมบางประการของนักเรียน คือ ความซื่อสัตย์ เคารพในสิทธิ ของผู้อื่น การพิจารณาผู้อื่น โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง สำหรับนักเรียนระดับ 3 และใช้เวลา 2 ชั่วโมง สำหรับนักเรียนระดับ 5 หลังจากจากการแสดงบทบาทสมมติแล้ว ค่านิยมของ นักเรียนระดับ 3 ในเรื่องความซื่อสัตย์เปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอีก 2 เรื่อง ไม่แตกต่างกัน ส่วนค่านิยมของนักเรียนระดับ 5 มีความแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีเดียวกันแมนเดลบอม (Mandelbaum. 1978 : 859-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกเพื่อส่งเสริมการหันเหทางศีลธรรมตามหลักของ เปียเจต์ และ โคลเบอร์เกอร์ โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับการไม่ฝึก โดยทดลองกับนักเรียน 84 คน ทดสอบโดยการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่า การฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลดีกว่าการ ไม่ฝึก

งานวิจัยในประเทศ

สุนีย์ ชุ่มจิต (สุนีย์ ชุ่มจิต 2523 : 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมบุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแตกต่างกับกลุ่มควบคุมในทาง บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติค่านิยมบุษย์สัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมด้วยเช่นกัน

วรที สิริพิรุณ (วรที สิริพิรุณ 2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาการพัฒนา
มีโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน โดยใช้บทบาทสมมติ
ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้
มีมีโนภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉลวยศรี มีใจเย็น (ฉลวยศรี มีใจเย็น 2526 : 57) ได้ทดลองใช้การแสดง
บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวีของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษา
พบว่า พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวีของนักเรียนที่เรียนโดยวิธี
แสดงบทบาทสมมติสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ

กฤษฏี ทรัพย์ปรุง (กฤษฏี ทรัพย์ปรุง 2529 : 52 - 61) ได้ศึกษาผลการใช้
บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดรางบัว จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดง
บทบาทสมมติที่ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ให้มีการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้น
จากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า การแสดงบทบาท
สมมตินั้นสามารถปลูกฝังคุณธรรมให้กับบุคคลได้ และการแสดงบทบาทสมมติยังสามารถเปลี่ยน
แปลงพฤติกรรมของบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เป็นผู้นิยมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้
อีกด้วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยการ角色扮演บทบาทสมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นสูงกว่า
นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 จำนวน 230 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วยในระดับค่า จำนวน 24 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1. ภายหลังจากที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนตึกรักษาพยาบาลหนึ่ง สัปดาห์ ให้อาจารย์พยาบาลที่รับผิดชอบการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คัดเลือก นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วยในระดับค่า จำนวน 50 คน จาก นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 230 คน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วยมีดังนี้

พฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วย หมายถึง พฤติกรรมทางคำ ภาษาล้อลอยคำ (Verbal) และภาษาท่าทาง (Non-verbal) ของนักศึกษาพยาบาลที่แสดง ให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาล เข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วยและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วย ที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น

พฤติกรรมคำภาษาล้อลอยคำ ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ จำแนกตาม ระดับต่อไปนี้

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ช่วยทราบว่า พยาบาลรับรู้ปัญหาของผู้ป่วย

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกที่แสดงออกของผู้ป่วยได้อย่างฉิวเฉียด

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลเข้าใจความรู้สึกและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น

ตัวอย่าง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ผู้ป่วย : ผมกลัวใจจังเลย กลางคืนผมนอนไม่ค่อยหลับ ผมก็ออกมาเดิน
นอกห้อง คุณพยาบาลเวรกลางคืนก็คุณ ผมขอผมบอกนอนไม่หลับ
พยาบาลก็บอกให้ เอย่านอนหลับไปกิน

พยาบาล : ระดับ 1 คุณกลัวใจที่นอนไม่หลับตอนกลางคืน

ระดับ 2 คุณไม่สบายใจเรื่องนอนไม่หลับ และยังถูกคุกคาม

ระดับ 3 คุณไม่สบายใจและนอนไม่หลับ คุณเหมือนคุณจะมีเรื่องกังวลใจ
อยู่ ลองเล่าให้ฟังหน่อยสิคะ

พฤติกรรมด้านภาษาท่าทาง ได้แก่

1. พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา หมายถึง การแสดงสีหน้าได้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด รวมทั้งสามารถประสานสายตากับคู่สนทนา รู้จักใช้สายตามองคู่สนทนาอย่างเหมาะสม โดยสบสายตาอย่างอ่อนโยน เป็นมิตร และเปลี่ยนไปมองที่อื่นบ้าง ไม่หลบตา ไม่จ้องหน้า หรือสบตาคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา

2. พฤติกรรมแสดงท่าทาง หมายถึง การแสดงท่าทางที่เหมาะสมประกอบการพูด เช่น ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้าการโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟัง และสนทนากับผู้ป่วย

3. พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง หมายถึง การพูดด้วยระดับน้ำเสียงที่คงพอสมควร ไม่พูดด้วยเสียงราบเรียบเกินไป ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย คัดเลือกนักศึกษาพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ในระดับต่ำในข้อที่ 1 โดยคัดเลือกจากสถานการณ์จำลอง 3 สถานการณ์

ผู้วิจัยให้นักศึกษาพยาบาลจากการแสดงในสถานการณ์ที่ 1 จนครบทุกคน แล้วจึงเริ่มแสดงในสถานการณ์ที่ 2 และสถานการณ์ที่ 3 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกต การแสดงของนักศึกษาสถานการณ์ละ 2 นาที สำหรับเวลาที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากสถานการณ์จำลองนี้ใช้หนึ่งสัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 25 ธันวาคม 2530

สำหรับสถานการณ์จำลองสถานการณ์ที่ 1 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยที่ต้องรักษา ด้วยการผ่าตัดที่มีอาการเพียงเล็กน้อย ส่วนสถานการณ์ที่ 2 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงปานกลาง และสถานการณ์ที่ 3 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงมาก

3. จากการคัดเลือกนักศึกษายาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจากสถานการณ์จำลองในข้อ 2 ปรากฏว่า ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษายาบาลทั้ง 50 คน อยู่ระหว่าง 1.33 - 4.33

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษายาบาลที่กล่าวถึงในข้อ 3 จำนวน 50 คน เพื่อ สัมภาษณ์ตามความสนใจในการเข้าร่วมการทดลอง มีนักศึกษาที่สมัครใจทั้งหมด 40 คน แล้วคือนักศึกษายาบาลที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ไว้เพียง 24 คน โดยมี คะแนนระหว่าง 2 ถึง 2.66 หลังจากนั้นสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษายาบาล
2. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษายาบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
- 1.2 ให้นิยามปฏิบัติการของความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
- 1.3 สร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ผู้วิจัยกำหนดและเรียบเรียงจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นที่โรงพยาบาล รวมทั้งปรับปรุงจากมาตรประเมินระดับความเห็นอกเห็นใจ ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย (The Nurse-Patient Empathic Functioning Scale) ซึ่งสร้างโดยคาลิช (Kalisch. 1973 : 1550-1552)

1.4 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย และสถานการณ์จำลองที่ได้สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา บุญพันธ์ุ อาจารย์อรพรรณ สือบุญขวัญชัย และนายแพทย์เกษม ศันติพิลาชีวะ พิจารณาตัดสินว่าแบบบันทึกการสังเกตและสถานการณ์ทั้งกล่าว สามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะต่าง ๆ สอดคล้องกับคำจำกัดความและจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

1.5 วิธีบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ผู้วิจัยให้นักศึกษาดูสถานการณ์จำลอง แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษา สำหรับการสังเกตพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษา โรงพยาบาล ตามสถานการณ์ที่กำหนดนั้น ให้นักศึกษาตอบสนองสถานการณ์ที่หนึ่งจนครบทุกคน แล้วจึงตอบสนองในสถานการณ์ที่สองและสาม ผู้วิจัยบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล แล้วให้คะแนน

ตัวอย่าง แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

สถานการณ์	ภาษาด้อยค่า			ภาษาท่าทาง				คะแนน
	ระดับ			การแสดงออกทางสีหน้า และการสบสายตา	การแสดง ท่าทาง	การใช้ระดับ น้ำเสียง	คะแนน	
	1	2	3					
1								
2								
3								

ตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง

สถานการณ์ที่กำหนด ผู้ป่วยชาย วัย 50 ปีป่วยเป็นโรคมะเร็งหลอดอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหารลำบาก รับประทานอาหารได้เฉพาะอาหารเหลว เมื่อนักศึกษาพยาบาลนำอาหารเข้าป้อนให้ผู้ป่วย ขณะที่ผู้ป่วยรับประทานอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหารลำบาก และบอกพยาบาลว่าไม่กินแล้ว ผู้ป่วยเอามือกุมที่คอแสดงสีหน้าเจ็บปวด

พยาบาล :

- ระดับ 1 คุณไม่รับประทานอาหาร เพราะกลืนลำบาก
- ระดับ 2 คุณกลืนอาหารลำบาก แล้วก็เจ็บที่คอกว๊ว เลยทำให้ไม่อยากรับประทานอาหาร
- ระดับ 3 คุณเจ็บที่คอเวลารับประทานอาหาร แม้จะเป็นอาหารเหลว คิดฉันจะนั่งเป็นเพื่อน คุณลองรับประทานอาหารใหม่ทีละน้อย ๆ นะคะ

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยด้านภาษาด้อยค่า
นักศึกษาแสดงพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ด้านภาษาด้อยค่าให้คะแนนดังนี้

ระดับ 1 พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาลรับรู้ปัญหาของผู้ป่วยให้ 1 คะแนน

ระดับ 2 พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาลสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกที่แสดงออกของผู้ป่วยได้อย่างฉิวเฉียด ให้ 2 คะแนน

ระดับ 3 พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาลเข้าใจความรู้สึกและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น ให้ 3 คะแนน

2. พฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยด้านภาษาท่าทาง

พฤติกรรมด้านภาษาท่าทาง มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา หมายถึง การแสดงสีหน้าได้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด รวมทั้งสามารถประสานสายตากับคู่สนทนา รู้จักใช้สายตามองคู่สนทนาอย่างเหมาะสม โดยสบสายตาอย่างอ่อนโยน เป็นมิตร และเปลี่ยนไปมองที่อื่นบ้าง ไม่หลบตา ไม่จ้องหน้า หรือสบตาคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา

2.2 พฤติกรรมแสดงท่าทาง หมายถึง การแสดงท่าทางที่เหมาะสมประกอบ การพูด เช่น ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้า การโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟังและสนทนากับผู้ป่วย

2.3 พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง หมายถึง การพูดด้วยระดับน้ำเสียงที่คงพอสมควร ไม่พูดด้วยเสียงราบเรียบเกินไป ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ด้านภาษาท่าทางตามที่กำหนดให้ ให้คะแนนละ 1 คะแนน

ถ้าไม่แสดง ให้ 0 คะแนน

2. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยและบทบาทสมมติจากทฤษฎี เอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนบทบาทสมมติเรื่องความเห็นอกเห็นใจ

2.2 สร้างโปรแกรมการสอนด้วยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งโปรแกรมการสอนจะประกอบไปด้วยสถานการณ์ และบทบาทสมมติที่มีผลต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (ดูภาคผนวก)

3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยเพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนด้วยการใช้การสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเช่นเดียวกับโปรแกรมการสอนบทบาทสมมติ แต่การสอนแบบปกติจะมีวิธีการสอนโดยใช้วิธีการบรรยาย ชักถาม และโต้ตอบข้อสงสัย

สำหรับโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (ดูภาคผนวก)

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ The Posttest Only Control Group Design (สมสรร วงษ์น้อย 2527 : 99)

	กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R	E	-	X	T _E
R	C	-	~X	T _C

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
 E แทน กลุ่มทดลอง
 C แทน กลุ่มควบคุม
 X แทน การสอนแบบทบทวน
 $\sim X$ แทน การสอนแบบปกติ
 T_E, T_C แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. วิธีดำเนินการทดลอง

ลำดับขั้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการดำเนินการทดลองดังนี้

1. ขั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้วิจัยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์พยาบาลที่นิเทศการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คัดเลือกนักศึกษาพยาบาลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในระคับท่า โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดจากการสังเกต ได้นักศึกษา จำนวน 50 คน

1.2 กำหนดสถานการณ์จำลอง 3 สถานการณ์ สำหรับสถานการณ์ที่ 1 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยต้องรักษาด้วยการผ่าตัด มีอาการเพียงเล็กน้อย ส่วนสถานการณ์ที่ 2 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงปานกลาง และสถานการณ์ที่ 3 เป็นสถานการณ์ที่ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงมาก ให้นักศึกษาพยาบาลแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจในสถานการณ์ที่ 1 จนครบทุกคน แล้วจึงเริ่มแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจในสถานการณ์ที่ 2 และสถานการณ์ที่ 3 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยใช้เวลาในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์จำลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์

1.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในระคับท่า จำนวน 50 คน เพื่อถามถึงความสมัครใจในการเข้าร่วมการสอนความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในระคับท่าใกล้เคียงกัน แล้วสุ่มจากนักเรียนพยาบาลที่สมัครใจ จำนวน 24 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

2. ชั้นทดลอง

2.1 คำเนินการสอนกลุ่มทดลอง โดยใช้บทบาทสมมติเรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยคำเนินการสอนในเวลา 17.00 - 17.50 น. ทั้งหมด 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 22 มกราคม 2531

ส่วนกลุ่มควบคุม ให้เรียนรู้จากการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยใช้วิธีการบรรยายและซักถาม สำหรับโปรแกรมการสอนแบบปกติ มีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง การสอนแบบปกติ สอนเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยคำเนินการสอนในเวลา 17.00 - 17.50 น. ทั้งหมด 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 23 มกราคม 2531

2.2 หลังจากสิ้นสุดการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติตามโปรแกรมการสอนของแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ จากการปฏิบัติงานบนตึกโรงพยาบาล ตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2531 ถึงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2531

2.3 นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในข้อ 2.2 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความเห็นอกเห็นใจของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้ The Mann-Whitney U test (สัปดาห์วิจัย หวังพานิช 2528 : 358)
2. การคำนวณสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของการสังเกต ใช้ Simple Correlation (ชูศรี วงศ์รัตนะ 2525 : 226)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความคิดเห็นออกเห็นใจผู้ป่วยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหาค่าความสัมพันธ์ในการสังเกตระหว่างผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย โดยใช้สูตรการหาสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2525 : 226) ปรากฏว่า ได้ค่าความสัมพันธ์ของการสังเกต .81 และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test) ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง	ค่ามัธยฐาน	ค่าความเบี่ยงเบน ควอดไทล์	ค่าสถิติ U
กลุ่มทดลอง	12	4.25	1.00	102**
กลุ่มควบคุม	12	2.79	0.48	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ปรากฏว่า ภายหลังการทดลอง นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และนักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษาที่ได้รับการสอนเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย โดยการใช้นบทบาทสมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ในระดับต่ำ จำนวน 24 คน และสุ่มแยกกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล
2. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The Posttest Only Control Group Design ซึ่งดำเนินการทดลองดังนี้

1. ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยดำเนินการสอน ในเวลา 17.00-17.50 น. รวม 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2530 ถึง วันที่ 22 มกราคม 2531 ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยดำเนินการสอนใน เวลา 17.00 - 17.50 น. รวม 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 23 มกราคม 2531

2. หลังจากสิ้นสุดการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติตาม โปรแกรมการสอนของแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2531 ถึง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2531 จาก การปฏิบัติงานบนตึกโรงพยาบาล

3. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ในข้อ 2 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับการสอนโดยการใช้อรรถบทบาทสมมติ และนักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ ภายหลัง การทดลอง โดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้ นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

ภายหลังการทดลองการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจ และเมื่อเปรียบเทียบความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยระหว่างกลุ่มทดลอง ซึ่งสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติแล้ว พบว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ทำให้นักศึกษามีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา นฤภัทร (รัตนา นฤภัทร 2524 : 79) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนทักษะการทวนซ้ำ ด้วยวิธีบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา ผลการศึกษาพบว่าวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการทวนซ้ำ สูงกว่าวิธีการสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทีเวน และเกเบิล (Teevan and Gabel. 1978 : 169 - 171) ที่ได้ศึกษาเทคนิควิธีการฝึกนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางสุขภาพจิต โดยใช้วิธีให้ตัวแบบ บทบาทสมมติ และการบรรยาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสอนด้วยการให้ตัวแบบและบทบาทสมมติเป็นวิธีที่สามารถเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้รับการทดลอง และวิธีการทั้งสองนี้เป็นวิธีการสอนที่ดีกว่า วิธีการบรรยาย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่ดีวิธีหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาล ให้สูงขึ้นกว่าการสอน

แบบปกติ ทั้งนี้เพราะการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษา
 ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ ได้สัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ
 ที่คล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง โดยการฝึกปฏิบัติ การตอบสนองความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วย
 ทั้งด้านภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ในสถานการณ์จำลอง ทำให้นักศึกษาเข้าใจเรื่องที่
 เรียนได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจตนเอง เกิดความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น นอกจากนี้
 นี้ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติยังทำให้นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจ
 ผู้ช่วย ได้สอดคล้องกันทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง

ส่วนการสอนแบบปกตินั้น เป็นวิธีการสอนที่ผู้วิจัยใช้การบรรยายและให้โอกาสซักถาม
 นักศึกษาไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติหรือสวมบทบาทในสถานการณ์จำลอง อย่างไรก็ตาม ผลของ
 การวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วย
 มีความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วย สูงขึ้นกว่าก่อนการสอนด้วยวิธีดังกล่าว แต่ปริมาณของความ
 เห็นอกเห็นใจผู้ช่วยของนักศึกษากลุ่มที่สอนแบบปกตินี้ต่ำกว่ากลุ่มที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติ
 ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาในกลุ่มที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการสอน
 แบบปกติ จะมีความกระตือรือร้น ต่อการเรียนรู้ในระยะแรก ๆ เท่านั้น แต่ระยะหลัง ๆ
 นักศึกษามีความกระตือรือร้นลดน้อยลง มีท่าทางเบื่อ ๆ ไม่ค่อยซักถามเหมือนระยะแรก ๆ
 บรรยายากสับสนบ้างงง สภาพการเรียนรู้การสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักศึกษาเท่าที่ควร
 แตกต่างกับกลุ่มที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติ ซึ่งในตอนแรก ๆ นั้น พบว่า นักศึกษามีท่าทาง
 ประหม่า และไม่กล้าแสดงออก เพราะกลัวว่าจะแสดงไม่ได้ดี แต่เมื่อนักศึกษาได้ลองแสดง
 ผ่านไป 2 - 3 ครั้งแล้ว ทุกคนมีความกระตือรือร้น สนุกสนานสามารถสวมบทบาทและ
 แสดงได้สมจริงทั้งน้ำเสียง คำพูด สีหน้า ท่าทาง และการประสานสายตา ทำให้บรรยากาศ
 เป็นกันเอง และสนุกสนาน เมื่อถึงขั้นร่วมวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น นักศึกษาก็ช่วย
 กันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายด้วยดี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้
 บทบาทสมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วยสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ สามารถทำให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลในระดับอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ควรมีการฝึกและให้ความรู้เกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติแก่อาจารย์พยาบาล เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ แก่นักศึกษาพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาผลของบทบาทสมมติ ที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล พยาบาลประจำการ และบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพที่ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

2.2 ควรมีการติดตามผล หลังจากที่นักศึกษาได้รับการทดลองไปแล้ว ประมาณ 6 เดือน ทั้งนี้เพื่อดูว่า ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลหลังจากที่ได้รับการทดลอง ยังคงอยู่มากน้อยเพียงใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

2.3 ควรได้มีการศึกษา ผลของบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาการเปิดเผยตนเอง การเคารพในความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น และความจริงใจ เป็นต้น

ဘဏ္ဍာစာရင်း

บรรณานุกรม

คัคนางค์ มณีศรี ผลการใช้ตัวแบบและการสอนในการฝึกทักษะการสนทนาคอยความเห็นอกเห็นใจทางวาจาแก่ผู้ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 117 หน้า อักษรย่อ

จินตนา บุญพันธ์ุ การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2527, 290 หน้า
ฉลวย มีใจเย็น การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทีของเค็กชั้นประถมปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 114 หน้า อักษรย่อ

ชูศรี สนิทประชากร วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่ วิชาการพิมพ์ 2525, 78 หน้า

ชูศรี วงศ์ศรีทนะ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล 2525, 252 หน้า

กุญฏี ทรัพย์ปรุง ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 180 หน้า อักษรย่อ

พิศนา แชนมณี "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" ครูศาสตร์ 6(2) : 41 - 48
กรกฎาคม - สิงหาคม 2519

ภาดา สัตยธรรม เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 198 หน้า

พยาบาลแห่งประเทศไทย, สมาคม ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 4 : 2514
แสงทองการพิมพ์ 2516, 276 หน้า

พยาบาลแห่งประเทศไทย, สมาคม มติทางจิตสังคมในการพยาบาล : 2529 152 หน้า

เขาวภา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. แผนกวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อักษรย่อ

รศ.นา นฤภัทร การเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยาย การให้
ทัวแบบ และบทบาทสมมติ แก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 122 หน้า อักษรย่อ

ศศ.ดร.วรัญญู หวังพานิช สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 459 หน้า
วิชาการ, กรม คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 โรงพิมพ์การศาสนา 2522,
175 หน้า

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 134 หน้า อักษรย่อ

วรงค์ สิริพิทุร การพัฒนาโน้ตภาพแท่งคนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 93 หน้า
อักษรย่อ

สุทธิลักษณ์ อินทรหัต ความแตกต่างของการประเมินระดับความเข้าใจของผู้ประเมินที่ทราบ
ข้อมูลและไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้มาขอปรึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2522, 95 หน้า อักษรย่อ

สุนีย์ ชุ่มจิต การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในวัย" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 183 หน้า
อักษรย่อ

สุจิตรา บัวคำภา การศึกษการสอนจริยศึกษาค้นคว้าการใช้การแสดงบทบาทสมมติในระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2525, 126 หน้า อักษรย่อ

สมสรร วงษ์น้อย วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำนักทดสอบทางการ
ศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 117 หน้า

- Brunt, Howard J. "An Exploration of the Relationship between Nurses' Empathy and Technology" Nursing Administration Quarterly. 9 : 69 - 76, Summer, 1985.
- Carkhuff, Robert R. Helping and Human Relations : A Primer for Lay and Professional Helpers. Vol 1 New York, Holt, Rinehart & Winston, 1969. 293 p.
- Delaney, Daniel J. and Sheldon Eisenberg. The Counseling Process. Chicago, Rand McNally & Company, 1972. 206 p.
- Fritz, Paul A. and others. Interpersonal Communication in Nursing. Norwalk, Appleton - Century - Crofts, 1984. 279 p.
- Harmer, Bertha and Verginia Handerson. Principle and Practice of Nursing. 5th. ed., New York, The Macmillan Company. 1955. 1047 p.
- Handerson, Verginia. The Nature of Nursing. New York, Macmillan Co., 1966. 300 p.
- Hein, Eleanor C. Communication in Nursing Practice. 2nd. ed., Boston, Little Brown and Company, 1980. 311 p.
- Hardin, Sally B. and Halaris A. Lyons. "Nonverbal Communication of Patients of High and Low Empathy Nurses," Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services. 21 : 14 - 19, January, 1983.
- Kalisch, Beatrice J. "What is Empathy" American Journal of Nursing. 73 : 1548 - 1552, September, 1973.
- Kanfer, Frederick H. and Arnold P. Goldstein. Helping People Change. 2nd. ed., New York, Pergamon Press Inc., 1980. 600 p.
- Lamonica, Elaine L. and others. "Empathy Training as the Major Trust of a Staff Development Program" Nursing Research. 25(6) : 447 - 450, November - December, 1976.
- Lary, Rouse Rout. "A Study of The Relationship Between Client - Therapist Word Ratio and Accurate Empathy," Dissertation Abstracts International. 32 : 5554-A, April, 1972.
- Lee, John R. Teaching Social Studies in The Elementary School. New York, Free Press, 1974. 367 p.
- Ludeman, Ruth S. "Empathy : A Component of Therapeutic Nursing," Nursing Forum. 1 : 275 - 287, 1968.
- Marquess, Alma and Louise Robinson. "The Impact of Role-Playing on Selected Values. Claims Held by Third and Fifth Grade Students," Dissertation Abstracts International. 37 : 3397 - 3398-A, December, 1976.

- Neyes, Arthur P. Camp and Mildred Van Sicked. Psychiatric Nursing. London, The Macmillan Company, 1964. 367 p.
- Rawnsley, Marilyn M. "Toward a Conceptual Base Effective Nursing," Nursing Outlook. 28(4) : 244 - 247, April, 1980.
- Roger, Conant Canlery. "The Effects of Variations in the Client Topic Area, Affective Presentation, and Sex on Counselor Trainee Demonstration of Accurate Empathy," Dissertation Abstracts International. 6268 - A, April 1979.
- Shaftel, Fannie R. and George Shaftel. Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. New Jersey, Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1967. 431 p.
- Taylor, Clarence Edward. "Counselor's Level of Empathic Understanding as a Function of Counselor's Sex and Client's Sex," Dissertation Abstracts. 34 : 143-A, July, 1973.
- Taylor, John L. and Rex Walford. Simulation in the Classroom. Harmondsworth, Middlesex, Penguin Book, 1974. 190 p.
- Tomlinson Anne, Jill Macleod Clark and Ann Faulkner. "Learning to Relate," Nursing Time. 38(40) : 48 - 51, September 1984.
- Traviss, O.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgment of Fifth Grade Children Through Role Playing," Dissertation Abstracts International. 35-3581-A, December, 1974.
- Truax, Charles B. and Robert R. Carkhuff. Toward Effective Counseling and Psychotherapy. Chicago, Aldine, 1967. 300 p.
- Teevan, K.G. and Gabel H. "Evaluation of Modeling, Role Playing and Lecture - Discussion Training Techniques for College Student Mental Paraprofessionals," Journal of Counseling Psychology. 25 : 169 - 171, 1978.
- Weizmann, Ona Teper. "Interaction Cues and the Judgment of Accurate Empathy," Dissertation Abstracts International. 32 : 5627-A, April, 1971.
- Wibley, Susan. "The Use of Role Play," Nursing Time. 25(79) : 22 - 28, 54 - 55, June, 1983.
- Wilson, Helly S. and Kneisl C. Ren. Psychiatric Nursing. California, Addison-Wesley Publishing Co, 1979. 855 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

โปรแกรมการสอบทบทวนมติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

และ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

โปรแกรมการสอนบทบาทสมมติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1	ปฐมนิเทศ	"แนะนำให้รู้จักกัน"	1. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนมกันมากขึ้น 2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีการแสดงบทบาทสมมติ
2	พฤติกรรมภาษาด้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	"การฝึกทักษะการแสดงออกทั้งภาษาท่าทางและภาษาด้อยคำ"	1. เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะการแสดงออกทั้งภาษาท่าทางและภาษาด้อยคำให้สอดคล้องกัน 2. เพื่อให้นักศึกษาฝึกการตอบสนองโดยใช้ภาษาท่าทางและภาษาด้อยคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
3	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	"ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ป่วย 2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 3. เพื่อให้ศึกษาค้นคว้าตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
4	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"ความวิตกกังวลเรื่อง การเจ็บป่วยของผู้ป่วย"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการความ ช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษากายคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
5	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"กลัวการผ่าตัด"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการความ ช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษากายคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ก่อนผ่าตัด
6	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"เจ็บแผลผ่าตัด"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการความ ช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษากายคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่มีอาการเจ็บแผลหลังผ่าตัด

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
7	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"ซาหึกต้องเข้าเฝ้า"	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการ ความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่เคลื่อนไหวไม่สะดวก
8	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"แผลทิดเชื้อ"	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการ ความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่แผลอักเสบจากการติดเชื้อ
9	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"ไ้รับบาคเจ็บที่ ไบหน้า"	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการ ความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่ไ้รับบาคเจ็บที่ไบหน้า

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
10	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"เมื่อผ่าตัดเฝ้าก่อนนี้ ออก"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการความ ช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย หลังผ่าตัด
11	ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	"ภายหลังทำผ่าตัด ที่ไตผม"	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ปัญหาและความต้องการความ ช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ ทั้งภาษาด้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่ต้องสูญเสียอวัยวะ
12	ปัจจัยนิเทศเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจ ผู้ป่วย	- แบ่งกลุ่มย่อย อภิปราย - รายงานกลุ่มย่อย - สรุป	เพื่อให้ นักศึกษาอภิปรายและสรุป เกี่ยวกับการตอบสนองโดยใช้ภาษา ด้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

หมายเหตุ ในการสอนแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที ตั้งแต่เวลา 17.00 - 17.50 น.
ทั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 22 มกราคม 2531

โปรแกรมการสอนบทพหุสมมติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่ 1

เรื่อง

ปฐมบท

กิจกรรม

แนะนำให้รู้จักกัน

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนมกันที่จริง
2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจจุดมุ่งหมายและวิธีการแสดงบทพหุสมมติ

อุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ

วิธีดำเนินการ

1. จัดแจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท และหน้าที่ของนักศึกษา ในการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนบทพหุสมมติ
2. ให้นักศึกษาแนะนำตัวเองและทำความรู้จักกัน โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ ให้นักศึกษาจับคู่กัน 6 คู่ และให้เวลาคนละ 5 นาที ทุกคนซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน นักศึกษาอาจจะจดข้อมูลที่ตกลงไว้ในกระดาษเพื่อกันลืม ผู้วิจัยแนะนำ อย่าปล่อยให้เพื่อนซักถามอยู่ฝ่ายเดียว

มีฉะนั้นตนเองจะไม่มีเวลาซักถาม เพราะว่าเมื่อหมดเวลาแล้วจะให้พาเพื่อนออกมาแนะนำที่หน้าชั้น โดยมีการทักถามจะแนะนำจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากันเท่านั้น ผู้ถูกแนะนำ อาจแก้ไขได้ ถ้าคำแนะนำนั้นไม่ถูกต้อง เมื่อหมดเวลา 10 นาที ให้นักศึกษาออกมาที่จะคุยลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนให้นักศึกษาในกลุ่มฟัง

3. สนทนากลุ่มและแจกตารางวัน เวลา ในการเข้าร่วมโปรแกรมให้นักศึกษาทราบ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการรวมกิจกรรมแนะนำให้รู้จักกันของนักศึกษา

ครั้งที่ 2

เรื่อง

พฤติกรรมภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

การฝึกทักษะการแสดงออกทางภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทาง

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะการแสดงออกทางภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางให้สอดคล้องกัน
2. เพื่อให้นักศึกษาฝึกการตอบสนองโดยใช้ภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

อุปกรณ์

เอกสาร เกี่ยวกับความหมายของความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจ้งจุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการแสดงออกทางภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทาง โดยให้นักศึกษาอาสาสมัคร 1 คน ออกมาเล่าเรื่องการสูญเสีย ที่ทำให้เสียใจมากที่สุด โดยคนหนึ่งเป็นผู้เล่าอีกคนหนึ่งเป็นผู้ฟัง ส่วนนักศึกษาที่เหลือให้สังเกตพฤติกรรม ท่าทาง การนั่ง การส่ายตา การแสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง ระบายเสียง ภาษาด้อยค่า และบันทึกรายละเอียดของพฤติกรรมทุกอย่างที่แสดงออก
2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาฝึกทีละคู่ และดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1 จนครบทุกคน
3. ผู้วิจัยอภิปรายให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทาง ว่าบุคคลนอกจากใช้ภาษาด้อยค่าเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายแล้ว ยังใช้กิริยาท่าทาง การแสดง

ออกทางสีหน้า น้ำเสียง การสบสายตา การเคลื่อนไหว การสัมผัสต่าง ๆ เป็นเครื่องสื่อความหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน

4. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร 3 คู่ ให้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ละคู่จนครบ ทั้ง 3 สถานการณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในแต่ละคู่ และผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ดังนี้

1. ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (Empathy) หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของ ผู้ป่วย และสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น เช่น วิตกกังวล เรื่อง การเจ็บป่วย กลัวการผ่าตัด เจ็บแผลผ่าตัด เป็นต้น สำหรับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย สังเกตได้จากพฤติกรรมคำภาษาถ้อยคำ (Verbal) และภาษาท่าทาง (Non-verbal) ดังนี้รายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมคำภาษาถ้อยคำ (Verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามระดับดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาล รับรู้ปัญหาของผู้ป่วย

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาล สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกที่แสดงออก ของผู้ป่วยได้อย่างฉิวเฉียด

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาล เข้าใจความรู้สึกและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น

พฤติกรรมคำภาษาท่าทาง (Non-verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา หมายถึง การแสดง สีหน้าได้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด รวมทั้งสามารถประสานสายตากับคู่สนทนา รู้จักใช้สายตามอง คู่สนทนาอย่างเหมาะสม โดยสบสายตาอย่างอ่อนโยน เป็นมิตร และเปลี่ยนไปมองที่อื่นบ้าง ไม่หลบตา ไม่จ้องหน้า หรือสบตาคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา

2. พฤติกรรมแสดงท่าทาง หมายถึง การแสดงท่าทางที่เหมาะสมประกอบ การพูด เช่น ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้า การโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟังและสนทนากับ ผู้ป่วย

3. พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง หมายถึง การพูดด้วยระดับน้ำเสียง ที่ดังพอสมควร ไม่พูดด้วยเสียงรวมเรียบเกินไป ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก

ตัวอย่าง

สถานการณ์ที่กำหนด ผู้ป่วยชายวัย 50 ปี ป่วยเป็นโรคมะเร็งหลอดอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหาร ลำบาก รับประทานอาหารเฉพาะอาหารเหลว เมื่อนักศึกษาพยาบาลนำอาหารเหลวเข้าไปให้ผู้ป่วย ขณะให้ผู้ป่วยรับประทานอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหารลำบากและบอกพยาบาลว่าไม่กินแล้ว ผู้ป่วยเอามือขวาที่คอแสดงสีหน้าเจ็บปวด

พยาบาล :

- ระดับ 1 คุณไม่รับประทานอาหาร เพราะกลืนลำบาก
- ระดับ 2 คุณกลืนอาหารลำบาก แล้วเจ็บที่คอด้วย เลยทำให้ไม่อยากรับประทานอาหาร
- ระดับ 3 คุณเจ็บที่คอเวลารับประทานอาหาร แม้จะเป็นอาหารเหลว คิดจะนั่งเป็นเพื่อน คุณลองรับประทานอาหารใหม่ทีละน้อย ๆ นะคะ

ตัวอย่าง

ผู้ป่วย : ผมกลุ่มใจจังเลย กลางคืนนอนไม่ค่อยหลับ ผมก็ออกมาเดินนอกห้อง คุณพยาบาล เวรกลางคืนก็ดูแล พอมผมนอนไม่หลับ พยาบาลก็บอกให้มาเอายานอนหลับไปกิน

พยาบาล : ระดับ 1 คุณกลุ่มที่นอนไม่หลับตอนกลางคืน
 ระดับ 2 คุณไม่สบายใจเรื่องนอนไม่หลับ แล้วยังถูกดุอีก
 ระดับ 3 คุณไม่สบายใจและนอนไม่หลับ ดูเหมือนคุณจะมีเรื่องกังวลใจอยู่ ลองเล่าให้ฟังหน่อยสิคะ

ตัวอย่าง พฤติกรรมภาษาท่าทาง

1. พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา เช่น การสบสายตากับผู้ป่วย มองผู้ป่วยคอยสายตาท้อนโยน เป็นมิตร การแสดงสีหน้าที่เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่พูด เป็นต้น

2. พฤติกรรมการแสดงท่าทาง เช่น การยืนหรือนั่งใกล้ ๆ ผู้ป่วย การโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟังหรือสนทนากับผู้ป่วย ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้า การสัมผัสมือผู้ป่วย เป็นต้น

3. พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง เช่น การพูดคอยน้ำเสียงนุ่มนวล พูดเสียงดัง พอลมควร ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก เป็นต้น

5. สรุปผลการฝึก โดยผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปว่าการฝึกครั้งนี้ทำให้เห็นความสำคัญของความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่แสดงออกทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกัน ทั้งความคิด ความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกควรเป็นธรรมชาติกลมกลืนกับอารมณ์และความรู้สึกขณะพูด การฝึกครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้นักศึกษารวมถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่สามารถแสดงออกทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคคลในวิชาชีพพยาบาลที่จะให้การพยาบาลผู้ป่วยเพราะจะทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยในแต่ละราย

6. การให้ไปฝึกด้วยตนเอง โดยให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ให้นักศึกษาฝึกการสังเกตการแสดงออกโดยไม่ใช้คำพูดของบุคคลรอบข้าง โดยสังเกตจากสีหน้า ท่าทาง การไข่มือก เพื่อฝึกให้รู้และเข้าใจการแสดงออกของตนเอง และผู้อ่านมากขึ้น

(2) ให้นักศึกษาฝึกการแสดงพฤติกรรมทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง เช่น การแสดงท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง การสบสายตาเพื่อน และผู้ป่วยในสถานการณ์จริงให้มากขึ้น

การประเมินผล

1. สังเกตจากการฝึกปฏิบัติการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงบทบาทเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยของนักศึกษา

ครั้งที่ 3

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ความไม่คุ้นเคย กับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
3. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

อุปกรณ์

1. เอกสารการสังเกตบทบาทสมมติ เรื่อง "ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกตบทบาทสมมติ ได้แก่ ถาดอาหารผู้ป่วย แผ่นประวัติการรักษาของผู้ป่วย

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติตามลำดับขั้นต่อไปนี้

ก. ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยสนทนากับคณบดีว่า คณบดีศึกษาผู้ป่วยต้องนอนโรงพยาบาล
นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. ทำเอกสารสมัครเพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วย
ในโรงพยาบาล โดยแจกให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสม
กับห้องเรียน
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ดู
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดรวมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคุ้นเคยกับโรงพยาบาลมากขึ้น
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยแสดง
ความเบื่อหน่าย หงุดหงิดไม่คุ้นเคยโรงพยาบาล
- 5.3 จากเรื่องนี้นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
ที่ไม่คุ้นเคยโรงพยาบาลในกลุ่มฟัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

กฤต มาโรงพยาบาลควยอาการถ่ายอุจจาระเป็นเลือด แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคสีดวงทวาร จำเป็นต้องอยู่โรงพยาบาลเพื่อผ่าตัด ขณะที่กำลังจะรับประทานอาหารกลางวัน นักศึกษาพยาบาลได้เข้ามาบอกว่าจะมาขอซักประวัติผู้ป่วยหลังจากที่ผู้ป่วยรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว เมื่อผู้ป่วยรับประทานอาหารแล้ว นักศึกษาพยาบาลก็ได้เข้ามาพูดคุยและซักประวัติผู้ป่วย ซึ่งซักในทำนองเกี่ยวกับผู้ป่วยเคยถูกแพทย์ นักศึกษาแพทย์ ซัก จึงทำให้ผู้ป่วยรำคาญเกี่ยวกับการซักประวัติ ประกอบกับสภาพของผู้ป่วยข้างเตียง เช่น ผู้ป่วยที่มีสายน้ำเกลือระโยงระยาง ร่องครางเมื่อเจ็บแผลผ่าตัด รวมทั้งอากาศในห้องที่ผู้ป่วยค่อนข้างร้อน อึดอัด ทำให้กฤตไม่สามารถพักผ่อนได้เต็มที่ พอจะหลับก็พยาบาลมาวัดปรอทหรือเปิดประตูเข้า-ออกบ่อย ๆ ตึกรักษายาบาลก็จะปิดไฟ เพื่อให้ผู้ป่วยพักผ่อนประมาณ 3 ชม. และปิดไฟไม่หมดทุกดวง มักจะเปิดไฟตามประตูไว้ ซึ่งเผื่อผู้ที่ยังที่กฤตนอนอยู่ติดประตู จึงทำให้กฤตยิ่งนอนไม่หลับมากยิ่งขึ้น

ฉากที่ 1 กฤตกำลังรับประทานอาหารกลางวัน แล้วมีนักศึกษาพยาบาลจะมาขอซักประวัติ หลังจากกฤตรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ฉากที่ 2 กฤตกำลังจะพักผ่อนเพื่อเตรียมตัวเข้าห้องผ่าตัดในตอนเช้า ขณะกำลังจะเคลิ้มหลับ ได้ยินเสียงผู้ป่วยข้างเตียงร้องครางเนื่องจากปวดแผล จนทำให้กฤตนอนแบบหลับ ๆ ตื่น ๆ

ฉากที่ 3 เกี่ยวกับกฤตนอนอยู่ใกล้ประตูทางเข้า-ออก เวลากลางคืนทางตึกรักษายาบาลมักจะปิดไฟบางดวง แต่จะเปิดเป็นบางดวงที่อยู่บริเวณทางเข้า-ออก เนื่องจากแสงไฟส่องตาทำให้กฤตนอนแบบหลับ ๆ ตื่น ๆ

ให้นักศึกษาแสดงเป็นกฤต พรพิมล และเคซ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของกฤต

ผมชื่อ กฤต เป็นผู้ป่วยทางศัลยกรรม ช่วยเหลือตัวเองได้พอสมควร ต้องอยู่โรงพยาบาลหลายวัน ซึ่งสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลหลายอย่างที่ผมไม่เคยเจอ เช่น สภาพผู้ป่วยข้างเตียง การเปิดไฟนอน การซักประวัติผู้ป่วยของนักศึกษาแพทย์ นักศึกษาพยาบาล เพื่อ

นำไปศึกษา ทำให้ผมมีความรู้ดีกว่าไม่มีเวลาพักผ่อนเป็นของตัวเองเท่าที่ควร ซึ่งการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลผมคิดว่าควรจะได้รับการพักผ่อนมากกว่านี้

บทบาทของนักศึกษาพยาบาล

ฉันชื่อ พรพิมล เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยชื่อ กฤต และเพื่อศึกษาผู้ป่วยรายนี้ จึงทำการซักประวัติด้วย ซึ่งต้องเผชิญกับอารมณ์หงุดหงิดของผู้ป่วย เมื่อฉันซักถามจึงทราบว่าผู้ป่วยเองยังไม่คุ้นเคยกับสภาพในโรงพยาบาล จึงต้องอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจเกี่ยวกับสภาพในโรงพยาบาล

บทบาทของผู้ป่วยข้างเตียง

ผมชื่อ เกษ ทำผ่าตัดเป็นวันแรก เมื่อฟื้นจากยาสลบก็มีอาการปวดแผลมาก ผมร้องครางทำให้ผู้ป่วยข้างเตียงรำคาญมาก เมื่อพยาบาลฉีดยาแก้ปวดก็ให้ผมอาการเจ็บแผลทุเลาลง แต่พอพยาบาลตรวจก็จะร้องครางอีก

ครั้งที่ 4

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วย"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ไม้เท้า ถาดใส่ยา ขวดน้ำ และแก้วนํ้า

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า ถ้านักศึกษาป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ นักศึกษาจะ

รู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วยใหญ่แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใ้ถูก
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของตนเอง
- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่วิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของตนเองให้กลุ่มฟัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการทอมคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

นายเฉลิม ผู้ป่วยชายไทย วัย 35 ปี มาพบแพทย์ด้วยอาการมีก้อนโป่งบริเวณขาหนีบกดไม่เจ็บ แพทย์รับไว้เพื่อผ่าตัด วันรุ่งขึ้น แพทย์เจ้าของไข้และนักศึกษาแพทย์ไปมาตรวจผู้ป่วย ขณะเดียวกันแพทย์เจ้าของไข้ก็สอนนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับอาการของผู้ป่วย โดยใช้ศัพท์ทางการแพทย์ รวมทั้งกำหนดวันที่จะผ่าตัด เมื่อแพทย์เดินออกจากห้องไป ผู้ป่วยวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนมาก เพราะไม่เข้าใจว่า ที่แพทย์พูดถึงอาการของตนนั้น อาการจะร้ายแรงอย่างไรบ้าง เมื่อพบพยาบาล ผู้ป่วยได้ถามเกี่ยวกับอาการของตนด้วยท่าทางกังวลอย่างเห็นได้ชัด

ฉากที่ 1 ขณะที่นายเฉลิมนอนอยู่บนเตียง แพทย์เจ้าของไข้และนักศึกษาแพทย์ไปมาตรวจ ขณะเดียวกัน แพทย์เจ้าของไข้ก็สอนนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับอาการของผู้ป่วย โดยใช้ศัพท์ทางการแพทย์

ฉากที่ 2 เมื่อพยาบาลนำยาหลังอาหารไปให้ผู้ป่วย ผู้ป่วยถามเกี่ยวกับอาการของตนด้วยท่าทางกังวลอย่างเห็นได้ชัด

ให้นักศึกษาแสดงเป็น นายแพทย์สันติ นางสาวอรทิ นางสาวปัทมา และนายเฉลิม ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของแพทย์เจ้าของไข้

ผมชื่อ นายแพทย์สันติ เป็นศัลยแพทย์ มีผู้ป่วยที่มาด้วยอาการไส้เลื่อน อยู่ในความดูแล และรับไว้เพื่อผ่าตัด และต้องสอนนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับอาการของผู้ป่วยรายนี้ด้วย

บทบาทของนักศึกษาแพทย์

ฉันชื่อ อรทิ เป็นนักศึกษาแพทย์ปี 4 ฉันจะต้องไปดูแลผู้ป่วยที่รับไว้รักษาด้วยการผ่าตัด และจะมีแพทย์เจ้าของไข้อธิบายเกี่ยวกับโรคและอาการของผู้ป่วยด้วย

บทบาทของนายเฉลิม

ฉันชื่อ นายเฉลิม มาพบแพทย์ด้วยอาการมีก้อนโป่งบริเวณขาหนีบกดไม่เจ็บ แพทย์รับฉันไว้เพื่อผ่าตัด เช้าวันรุ่งขึ้นแพทย์และนักศึกษาแพทย์มาตรวจอาการฉันที่เตียง แพทย์ก็สอนนักศึกษาแพทย์

โดยใช้ศัพท์ที่ฉันฟังแล้วไม่เข้าใจ ฉันวิตกกังวลเกี่ยวกับอาการที่เกิดขึ้นครั้งนั้นมาก เมื่อพยาบาลนำยาหลังอาหารมาให้ ฉันจึงสอบถามอาการเจ็บป่วยของฉัน

บทบาทของพยาบาล

ฉันชื่อ โทมัส เป็นพยาบาลประจำตึกศัลยกรรมชาย มีผู้ป่วยรับใหม่มาด้วยอาการไส้เลื่อน แพทย์เตรียมผ่าตัดในวันรุ่งขึ้น ขณะที่ฉันตามแพทย์ไปดูผู้ป่วยรายนี้ พบว่า หลังจากที่แพทย์เจาะช่องใส่ท่อตรวจอาการผู้ป่วยและสอนนักศึกษาแพทย์แล้ว เมื่อแพทย์เดินออกจากห้องไป ฉันสังเกตว่า ผู้ป่วยมีสีหน้ากังวลและกังวลถามฉันเกี่ยวกับอาการของตนด้วยท่าทางที่ไม่ค่อยสบายใจ

ครั้งที่ 5

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

กลักรณาตัก

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาทบทวนสองโดยใช้ทั้งภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

อุปกรณ์

1. เอกสารแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "กลักรณาตัก"

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า ถ้าหากผู้ป่วยแพทย์วินิจฉัยว่าจะต้องผ่าตัด นักศึกษา

จะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ

2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องกลัวการผ่าตัด ให้อ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดไว้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

ต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไรเมื่อพบผู้ป่วยกลัวการผ่าตัด
- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่กลัวการผ่าตัดในกลุ่มทั้ง
 - ค. ขั้นสรุป
ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
 - ง. การประเมินผล
 1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

นางสมร ป่วยเป็นโรคคอพอก มีคอโตพองสมควร จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดเอาก่อนที่คอออก จึงเข้าอยู่ในโรงพยาบาลเตรียมตัวที่จะผ่าตัด นางสมรอยู่ในโรงพยาบาลเป็นวันที่ 2 ในระหว่างนี้ นางสมรกังวลใจมากเกี่ยวกับการผ่าตัด มีอาการเครียดและคิดมาก ไม่พูดคุยกับใครเลย เมื่อพยาบาลประจำตึกเข้ามาพูดคุยด้วย นางสมรจึงได้ถามพยาบาลว่า เวลาผ่าตัดมีหมอกันหมอเก่งไหม จะวางยาสลบไหม แล้ววางยาสลบจะเป็นอันตรายมากไหม เป่า จะฟื้นเร็วเป่า เวลาผ่าตัดจะเจ็บมากไหม พยาบาลประจำตึกจึงได้อธิบายการปฏิบัติตัวก่อนผ่าตัด สภาพของผู้ป่วยในระหว่างผ่าตัดว่าจะมีการให้ยาสลบก่อนผ่าตัด แล้วมีแพทย์และพยาบาลหลายคนดูแลในระหว่างผ่าตัด ซึ่งนางสมรไม่ต้องกังวลมาก ทำให้นางสมรคลายความวิตกกังวลลงได้

ฉากที่ 1 นางสมร ป่วยเป็นโรคคอพอก ขณะอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อรอการผ่าตัด กลัวและกังวลใจมากเกี่ยวกับการผ่าตัด กลัวว่าจะไม่ฟื้น จนทำให้นอนไม่ค่อยหลับ

ฉากที่ 2 พยาบาลประจำตึกสังเกตเห็นว่า นางสมรมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัด จึงได้เข้ามาพูดคุยด้วย ทราบว่า นางสมรกลัวเกี่ยวกับการผ่าตัดมาก จึงได้อธิบายสภาพเกี่ยวกับการผ่าตัดให้ฟัง

ให้นักศึกษาแสดงเป็น นางสมร นางสาวยุพิน ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทนางสมร

ฉันชื่อ สมร ป่วยเป็นโรคคอพอก ขณะอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อรอการผ่าตัด มีความวิตกกังวลใจมาก และกลัวเกี่ยวกับการผ่าตัด กลัวว่าจะไม่ฟื้น จะเป็นอันตราย กลัวไปต่าง ๆ นานา

บทบาทของพยาบาล

ฉันชื่อ ยุพิน เป็นพยาบาลประจำตึกผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง ขณะเห็นถึงความเรียบร้อยของตึก และสภาพความเรียบร้อยของผู้ป่วยแต่ละคน ได้สังเกตเห็นว่า นางสมรมีอาการซึม ท้อทางความคิด จึงได้เข้าไปพูดคุยด้วย

ครั้งที่ 6

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

เจ็บแผลผ่าตัด

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาอวัชคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บแผลผ่าตัด

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "เจ็บแผลผ่าตัด"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ เคียงผู้ป่วย กระเตียง
ชุดให้น้ำเกลือทางเส้นเลือดดำ ชุดทำแผล เสื้อผ้าผู้ป่วย ยาแก้ปวดชนิดเม็ด หลอดชนิดยา เข็มชนิดยา
แผนประวัติการรักษาของผู้ป่วย

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับคณาธิกาว่า ถ้านักศึกษารู้สึกเจ็บแผลผ่าตัด นักศึกษาต้องการให้พยาบาลที่ดูแล ตอบสนองโดยใช้การช่วยเหลือนักศึกษาอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องเจ็บแผลผ่าตัดให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

ต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นนurse นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยเจ็บแผลผ่าตัด
- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่เจ็บแผลผ่าตัดให้กลุ่มฟัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

ณ ที่กักตักยกรรรมหนึ่ง ขณะที่นางกำลังรับคำสั่งแพทย์ ไคยีนเสียงออกเตียง 8 แผนก 1 คังซัน จึงเดินไปคุยผู้ป่วย พบว่า นางน้อยซึ่งเป็นแม่เร้งที่กระเพาะอาหารและทำการผ่าตัดเป็นวันแรก นอนหน้าปิดเบียวเพราะเจ็บแผลผ่าตัดมาก นางจึงเข้าไปสัมผัสมือผู้ป่วย และซักถามแล้วออกไปเตรียมยาแก้ปวดมาให้ 1 เข็ม หลังจากนั้นเมื่อผู้ป่วยคนอื่น ๆ เรียบร้อยแล้ว จะเกิดมานางนอนอย่างทอเนื่อง และชวนพูดคุยเพื่อเบนความสนใจเรื่องความเจ็บปวดแผลผ่าตัด และคลายความกังวล และเมื่ออาการเจ็บแผลทุเลาลง นางน้อยก็สามารถหลับได้

ฉากที่ 1 ขณะที่นางกำลังรับคำสั่งจากแพทย์และผู้ช่วยพยาบาลกำลังซักถามนอนให้นอนผู้ป่วยอยู่นั้น ไคยีนเสียงออกเตียง 8 แผนก 1 คังซัน จึงไปคุยคนไข้กังกลาว

ฉากที่ 2 นางน้อยนอนหน้าตาปิดเบียวเพราะเจ็บแผลผ่าตัดที่กระเพาะอาหาร จึงกอดอกที่หัวเตียงเรียกพยาบาล เมื่อพยาบาลนางมาถึงก็เข้าไปสัมผัสมือและซักถามถึงอาการปวดแผลที่เพิ่งผ่าตัด หลังจากนั้นนางและผู้ช่วยพยาบาลก็นำยาแก้ปวดมาให้

ฉากที่ 3 นางไคยีนคุยคนไข้อย่างอื่น ๆ และจะเกิดมานางนอนอย่างทอเนื่อง และชวนพูดคุยเพื่อเบนความสนใจเรื่องความเจ็บปวดแผลผ่าตัดและคลายความกังวลของนางน้อย จนในที่สุดอาการเจ็บแผลทุเลาลงนางน้อยก็หลับ

ให้นักศึกษาแสดงเป็น นาง น้อย ผู้ช่วยพยาบาล และแพทย์ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของนาง

ฉันชื่อ นาง เป็นพยาบาลประจำที่กักตักยกรรรมหนึ่ง ขณะที่ฉันกำลังรับคำสั่งจากแพทย์อยู่นั้น เสียงออกจากเตียง 8 แผนก 1 ก็คังซัน ฉันจึงออกไปคุยผู้ป่วย เมื่อไปถึงเตียงผู้ป่วย ฉันเห็นผู้ป่วยมีหน้าตาปิดเบียว เพราะเจ็บแผลผ่าตัดมาก ฉันจึงเข้าไปสัมผัสมือผู้ป่วย ซักถามอาการแล้วนำยาแก้ปวดมาให้ 1 เข็ม หลังจากนั้นฉันได้เห็นผู้ป่วยคนอื่นๆ เรียบร้อยแล้ว ฉันก็เกิดมาคุยผู้ป่วยรายนี้ทอเนื่อง และพูดคุยเพื่อเบนความสนใจเรื่องความเจ็บปวดแผลผ่าตัด เพื่อให้ผู้ป่วยคลายความกังวลจนหลับไปในที่สุด

บทบาทของนอຍ

ฉันชื่อ นอຍ ฉันเป็นผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตัวในวันนี้เป็นวันแรก เมื่อตื่นฉันรู้สึกปวดแสบปวดร้อนเป็นอันมาก ฉันจึงกดออกซิเจนเพื่อเรียกพยาบาล สักครูหนึ่งพยาบาลก็มาถึง เมื่อเขาเห็นฉันแสดงความเจ็บปวด เขาก็เข้ามาสัมผัสฉันนั้นไว้ ชักถามอาการของฉัน และนำยาแก้ปวดมาฉีดให้ฉัน 1 เข็ม หลังจากนั้นสักครูหนึ่งพยาบาลก็เข้ามาชวนฉันพูดคุยจนฉันหลับไปในที่สุด

บทบาทของผู้ช่วยพยาบาล

ฉันเป็นผู้ช่วยพยาบาล ขณะที่ฉันกำลังจัดเตียงก่อนนอนให้ผู้ป่วยอยู่นั้น ฉันก็ได้ยินเสียงออกจากเตียงคนไข้ดังขึ้น พยาบาลนาไค้เป็นผู้ไปดูแลคนไข้เอง ฉันจึงจัดเตียงต่อไป สักครูหนึ่งพยาบาลนาก็กลับเข้ามาและเตรียมยาฉีดแก้ปวดให้ผู้ป่วย 1 เข็ม แล้วฉันก็เฝ้าดูอาการของผู้ป่วยตามเตียงในแผนกต่าง ๆ ต่อไป

บทบาทของแพทย์

ฉันเป็นแพทย์ ขณะที่ฉันกำลังดูแฟ้มประวัติของผู้ป่วยอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงออกจากเตียงผู้ป่วยดังขึ้น นไก้ไปดูผู้ป่วยและฉันก็ได้เฝ้าตามไปดูผู้ป่วยด้วย

ครั้งที่ 7

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ซาหนักของเข่าเฝือก

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ศึกษาค้นคว้าโดยอิสระทั้งภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่เคลื่อนไหวไม่สะดวก

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ซาหนักของเข่าเฝือก"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ รถเข็นผู้ป่วย फिल्मเอ็กซ์เรย์
สไลด์แผ่นพันแขนก่อนเข่าเฝือก (Webiril) เฝือก (Gibsona)

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยบทบาทสมมติ คำใบ้การตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ผู้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า ถ้านักศึกษาซาหนักจะต่อเข่าเฝือก นักศึกษาจะรู้สึก

อย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องชาห์คองเขาเผือก ให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ดู
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้พันธัสงบลงใจมิได้วิตกกังวลเรื่องการ

เขาเผือกต่อไป

- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาน นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยเช่นนี้

- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ของเขาเผือกให้กลุ่มฟัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

นิพนธ์ เล่นฟุตบอลกับเพื่อน เกิดอุบัติเหตุแย่งฟุตบอลเกี่ยวขาгинล้มลง แล้วมีอาการปวดบริเวณหน้าแข้งมาก ต่อมาเริ่มมีอาการบวม เพื่อนนักฟุตบอลจึงนำส่งโรงพยาบาล ผู้ป่วยถูกส่งไปเอกซเรย์ (X-ray) เพื่อดูร่องรอยการหัก และเตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมเพื่อเข้าเฝือก หลังจากเอกซเรย์ (X-ray) แล้ว ผู้ป่วยกระดูกสะบักกระส่ายมากเพราะไม่อาจงอขาไว้เฉย ๆ ไม่ขยับ จะไม่ปวด แต่เมื่อขยับจะเจ็บปวดมาก ทำให้ผู้ป่วยกลัวการเข้าเฝือก เพราะเคยได้รับการบอกกล่าววาทะที่เขาเฝือกต้องถึงกระดูกให้เข้าที่ก่อน พยาบาลผู้คอยช่วยแพทย์ เขาเฝือกต้องอธิบายและสอนการเตรียมตัวขณะเขาเฝือกให้ และแนะนำการปฏิบัติตัวภายหลังการเข้าเฝือก ตลอดจนผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในผู้ป่วยทราบ ทำให้ผู้ป่วยสงบลงได้

ฉากที่ 1 นิพนธ์ เล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ เกิดอุบัติเหตุแย่งฟุตบอลเกี่ยวขาгинล้มลงจนกระดูกหน้าแข้งหัก เพื่อนนักฟุตบอลนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษา

ฉากที่ 2 แพทย์ได้สอบถามรายละเอียดจากเพื่อนนักฟุตบอล แล้วส่งผู้ป่วยไปเอกซเรย์ (X-ray) เพื่อดูความรุนแรงและบริเวณที่กระดูกหัก โดยพยาบาลสั่งให้คนงานเข็นผู้ป่วยไปยังห้องฉายเอกซเรย์

ฉากที่ 3 เจ้าหน้าที่เอกซเรย์ ได้เอกซเรย์ร่องรอยการหักที่ขาของผู้ป่วย แล้วส่งผลเอกซเรย์ไปให้แพทย์

ฉากที่ 4 หลังจากเอกซเรย์แล้ว นิพนธ์รู้ว่ากระดูกหน้าแข้งขาหักและต้องเข้าเฝือกจึงมีอาการกระดูกสะบักกระส่ายเพราะหวาดกลัวการเข้าเฝือก เพราะเคยได้รับการบอกกล่าววาทะที่เขาเฝือกต้องถึงกระดูกให้เข้าที่ก่อน พยาบาลสังเกตเห็นอาการกระดูกสะบักกระส่าย จึงเข้าไปอธิบายและเตรียมตัวผู้ป่วยก่อนและหลังเข้าเฝือก ทำให้ผู้ป่วยสงบลงได้

ให้นักศึกษาแสดงเป็นนิพนธ์ เพื่อนนักฟุตบอล พยาบาล แพทย์ คนงานเข็นรถผู้ป่วย
เจ้าหน้าที่เอกซเรย์

บทบาทของนิพนธ์

ฉันชื่อ นิพนธ์ ฉันกับเพื่อน ๆ ใ้เล่นฟุตบอลกัน เกิดอุบัติเหตุแย่งฟุตบอลเถียงวาทกัน ลมลงจนกระดูกหน้าแข้งหัก เพื่อน ๆ พาฉันส่งโรงพยาบาล ฉันถูกส่งไปเฝ้าไข้เรย์ ขณะที่ฉันนอนอยู่บนเตียงเพื่อรอการเข้าเฝือกนั้น ฉันรู้สึกปวดมากเมื่อขยับขา ฉันเคยได้ยินว่า ก่อนจะเข้าเฝือกแพทย์จะต้องค้ำกระดูกให้เข้าที่ก่อน ซึ่งจะทำให้เกิดความเจ็บปวดมาก ฉันจึงกลัวการเข้าเฝือกที่จะเกิดขึ้นกับฉัน พยาบาลคนหนึ่งได้เข้ามาอธิบายถึงการเข้าเฝือก การเตรียมตัวขณะเข้าเฝือก และแนะนำการปฏิบัติตัวภายหลังการเข้าเฝือก ตลอดจนผลดี และผลเสียที่จะเกิดขึ้นหลังจากการเข้าเฝือกให้ฉันทราบว่าไม่มีอะไรน่ากลัวอย่างที่ฉันคิด ทำให้ฉันรู้สึกสบายใจขึ้น

บทบาทของเพื่อนนักฟุตบอล

ฉันเป็นเพื่อนของนิพนธ์ พวกฉันได้เล่นฟุตบอลกันเป็นประจำ แต่วันนี้เกิดอุบัติเหตุขึ้นขณะแย่งฟุตบอลกัน นิพนธ์ถูกฉันเกี่ยวขาลมลงขาหัก พวกฉันจึงนำนิพนธ์ส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาท่อไป

บทบาทของพยาบาล

ฉันเป็นพยาบาล ขณะที่ฉันกำลังเตรียมผู้ป่วยก่อนเข้าเฝือกนั้น ฉันสังเกตว่าหลังจากผู้ป่วยออกจากห้องเฝ้าไข้แล้ว มีอาการกระสับกระส่ายมาก ฉันจึงเข้าไปสอบถามถึงอาการ พบว่าผู้ป่วยหวาดกลัวการเข้าเฝือกเพราะเคยได้รับการบอกกล่าวว่า ขณะเข้าเฝือกจะต้องค้ำกระดูกให้เข้าที่ก่อน ฉันจึงต้องอธิบายและสอนการเตรียมตัวขณะเข้าเฝือกให้ และแนะนำการปฏิบัติตัวภายหลังการเข้าเฝือก ตลอดจนผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นให้ผู้ป่วยทราบ ทำให้ผู้ป่วยสงบลงได้

บทบาทของแพทย์

ฉันเป็นแพทย์ ขณะที่ฉันปฏิบัติหน้าที่ในห้องฉุกเฉิน ใ้มีผู้ป่วยจากอุบัติเหตุขาหักรายหนึ่งมารับการรักษา ฉันจึงเข้าไปตรวจและซักถามรายละเอียดจากผู้ป่วยและผู้นำส่ง ทราบว่า กระดูกหน้าแข้งหัก ฉันจึงสั่งให้คนงานเข็นผู้ป่วยไปที่ห้องเฝ้าไข้ หารองรอยของการหัก เพื่อเข้าเฝือกต่อไป

คนงานเซ็นผู้ป่วย

ฉันเป็นคนงานเซ็นผู้ป่วย ฉันปฏิบัติงานอยู่ในห้องฉุกเฉิน พยาบาลได้เรียกให้ฉันเซ็นผู้ป่วย
ที่เกิดอุบัติเหตุขาหักไปยังห้องเอ็กซเรย์

เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์

ฉันเป็นเจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ ฉันได้เอ็กซเรย์ ร่องรอยการหักที่ขาของผู้ป่วยรายหนึ่ง
แล้วส่งผลการเอ็กซเรย์ให้แพทย์

ครั้งที่ 8

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

แสดงความคิดเห็น

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่มีแผลอักเสบจากการติดเชื้อ

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "แผลติดเชื้อ"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ชุดทำแผล หลอดแก้วสำหรับเพาะเชื้อ รดเช่นผู้ป่วย เสื้อผ้าผู้ป่วย ยาน้ำชีวระ เซมนิคยา กระป๋องสาลีชุบแอลกอฮอล์

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า ถ้านักศึกษาได้รับอุบัติเหตุมีแผลติดเชื้อ แพทย์สั่งให้ผ่าตัด ไม่แน่ใจว่าจะต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้งหรือไม่ นักศึกษามีความรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสาร การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง แผลตึกเชื้อ ให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไรเมื่อพบว่าผู้ป่วยวิตกกังวลกลัวว่าจะต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้งและกลายเป็นคนพิการ
- 5.3 นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่องนี้
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บในทูลุมฟิง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการทบทวนคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

ธงชัย ใ้รับอุบัติเหตุ มีแผลสกปรกตามลำตัวหลายแห่ง เมื่อถูกนำส่งโรงพยาบาลใ้รับการเย็บแผลและทำความสะอาดแผลแล้ว พยาบาลนั้นแพทย์ใ้สั่งยาปฏิชีวนะใ้ใ้รับประทาน 2 - 3 วัน ต่อมาแผลที่เย็บไว้มีหนองออกมา พยาบาลส่งหนองบริเวณแผลไปเพาะเชื้อ ผลปรากฏว่าการเพาะเชื้อเป็นเชื้อ โคโมเนส (Pseudomonas) แพทย์จึงเปลี่ยนยารับประทานเป็นยาฉีดยา พยาบาลใ้เตรียมผู้ป่วยเพื่อไปเย็บแผลใหม่ พยาบาลจึงใ้บอกกับผู้ป่วยใ้ทราบวาทองส่งไปทำแผลที่ห้องผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยกลัวมาก เพราะหลังจากเกิดอุบัติเหตุผู้ป่วยมีไข้ขึ้นสูง อ่อนเพลีย กลัวว่าแผลจะไม่หายและต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้ง และเป็นคนพิการ ผู้ป่วยมีอาการหงุดหงิด นอนไม่หลับ พยาบาลสังเกตเห็นความวิตกกังวลของผู้ป่วย จึงเข้าไปซักถามและอธิบายใ้ผู้ป่วยเข้าใจ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการดูแลแผลใ้ดีขึ้น ซึ่งใ้ได้รับความร่วมมือจากผู้ป่วยเป็นอย่างดี

ฉากที่ 1 ธงชัยใ้รับอุบัติเหตุตามลำตัวหลายแห่ง มีผู้นำส่งโรงพยาบาล แพทย์ใ้ทำความสะอาด แะเย็บแผล และสั่งยาใ้รับประทานแล้วใ้กลับบ้าน

ฉากที่ 2 ธงชัยถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง เพราะแผลมีหนองไหลออกมา ผู้นำส่งออกมานั่งคอยนอกห้อง พยาบาลส่งหนองไปตรวจ แพทย์จึงเปลี่ยนเป็นยาฉีดยาใ้ผู้ป่วย แล้วสั่งใ้ให้พยาบาลเตรียมตัวผู้ป่วย

ฉากที่ 3 พยาบาลใ้บอกใ้ธงชัยทราบถึงอาการป่วยของเขาว่าจะต้องส่งเขาไปทำแผลที่ห้องผ่าตัด ธงชัยมีอาการหวาดกลัว พยาบาลใ้ซักถามจึงทราบว่า ธงชัยกลัวถูกตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้ง และเป็นคนพิการ พยาบาลจึงพูดคุยอธิบายวิธีการดูแลแผลและแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจธงชัย อาการวิตกกังวลของธงชัยจึงลดลง และใ้ความร่วมมือกับพยาบาลดี

ใ้ให้นักศึกษาแสดงเป็น ธงชัย ผู้นำส่ง แพทย์ พยาบาล ตามบทบาทที่กำหนดใ้

บทบาทของธงชัย

ฉันทชื่อ ธงชัย ฉันทใ้รับอุบัติเหตุมีแผลสกปรกตามลำตัวหลายแห่ง เมื่อถูกนำส่งโรงพยาบาลใ้รับการเย็บแผลและใ้ทำความสะอาดแผลแล้ว แพทย์ใ้สั่งยาปฏิชีวนะใ้ใ้รับประทานที่บ้าน 2 - 3 วัน ต่อมาแผลที่เย็บไว้มีหนองออกมา ฉันทจึงไปพบแพทย์อีกครั้งหนึ่ง พยาบาลใ้เอาไม้พันสำลี

มาป่วยหนองบริเวณแผลส่งไปเพาะเชื้อ แล้วพยาบาลก็มาคุยกับฉันว่า
 ต้องส่งฉันไปทำแผลที่ห้องผ่าตัด ทำให้นั่งกลัวมาก เพราะตั้งแต่เกิดอุบัติเหตุแล้วฉันมีไข้ขึ้นสูง
 รู้สึกอ่อนเพลียกลัวว่าแผลจะไม่หาย และต้องพักอวัยวะที่เป็นแผลทิ้ง และฉันต้องเป็นคนพิจารณา
 ในที่สุด ฉันนอนไม่หลับมาตลอด รู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวลมาก พยาบาลได้เข้ามาซักถามฉันและ
 อธิบายให้ฉันเข้าใจถึงการทำแผลและเย็บแผลใหม่ว่ามีอะไรน่ากลัวมากนัก และบอกถึงวิธีการ
 ดูแลแผลที่ถูกต้องให้ฉันด้วย ฉันจึงรู้สึกสบายใจขึ้น

บทบาทของผู้นำส่ง

ฉันเป็นผู้นำส่งขงชัยเข้าโรงพยาบาล เพราะเขาได้รับอุบัติเหตุตามลำตัวหลายแห่ง
 หลังจากแพทย์เย็บแผล ทำความสะอาดแผลและสั่งยาให้ไปรับประทานแล้ว ฉันจึงพาขงชัยกลับ
 2 - 3 วันต่อมา ฉันก็นำขงชัยมายังโรงพยาบาลแห่งนี้อีกครั้งหนึ่ง เพราะแผลมีรอยปริและ
 หนองไหลออกมา เมื่อขงชัยเข้าไปในห้องเพื่อพบแพทย์แล้ว ฉันจึงออกมานั่งคอยเพื่อพากลับบ้าน
 ต่อไป

บทบาทของแพทย์

ฉันเป็นแพทย์ ได้มีผู้ป่วยรายหนึ่งถูกนำส่งโรงพยาบาลเพราะได้รับอุบัติเหตุตามลำตัว
 มีแผลสกปรกหลายแห่ง ฉันก็ทำความสะอาดแผลแล้ว เย็บแผลตามร่างกายผู้ป่วยเสร็จแล้ว
 จึงสั่งยาปฏิชีวนะกับการติดเชื้อไปรับประทาน อีก 2 - 3 วันต่อมา ผู้ป่วยคนเดิมนี้ได้นำพาฉัน
 อีกครั้งหนึ่งด้วยอาการที่มีแผลอักเสบ แผลมีหนองไหลออกมา ฉันจึงให้พยาบาลนำหนองที่แผลนั้น
 ไปตรวจเชื้อพบว่า เป็นเชื้อ ซูโดโมแนส (Pseudomonas) ฉันจึงฉีดยาให้ผู้ป่วย 1 เข็ม และ
 สั่งให้พยาบาลเตรียมผู้ป่วยส่งห้องผ่าตัด

บทบาทของพยาบาล

ฉันเป็นพยาบาล มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาด้วยอาการที่ร่างกายมีแผลเต็มตัว แผลที่เย็บไว้นั้น
 มีหนองไหล แพทย์ให้ฉันนำหนองไปเพาะเชื้อ พบว่าเป็นเชื้อ ซูโดโมแนส (Pseudomonas) หลังจาก
 มีแพทย์ฉีดยาให้ผู้ป่วยแล้ว แพทย์ให้ฉันเตรียมผู้ป่วย ฉันสังเกตเห็นว่า เมื่อฉันบอกให้ผู้ป่วยทราบว่า

จะต้องส่งเขาทำแผลที่ห้องผ่าตัด ผู้ป่วยมีอาการหนาวกลัวมาก ฉันจึงซักถามผู้ป่วยถึงอาการป่วย
 ของเขา ทราบว่าหลังจากเกิดอุบัติเหตุผู้ป่วยมีไข้สูง อ่อนเพลีย กลัวว่าแผลจะไม่หาย และต้อง
 ทักอวัยวะที่เป็นแผลทั้ง และเป็นคนพิการ ผู้ป่วยมีอาการหงุดหงิด นอนไม่หลับ ฉันจึงอธิบายและพูดคุย
 คุยให้เขาเข้าใจว่า ฉันเข้าใจความรู้สึกของเขาดี และให้เขารู้จักวิธีการดูแลแผลให้ดีขึ้น ซึ่งได้รับ
 ความร่วมมือจากผู้ป่วยได้ดี

ครั้งที่ 9

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ไคร้บบาคเจ็ทไบหนา

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ไคร้บบาคเจ็ทไบหนา

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ไคร้บบาคเจ็ทไบหนา"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เช่น ชุดให้หน้าเกลี้ยงทาง
เส้นเลือกคำ

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ชี้แนะ

ผู้วิจัยสนทนากับถามนักศึกษาว่าถ้านักศึกษาถูกไฟลวกที่ไบหนา นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องไกรยบาคเจ็ทไบบอนา ให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พรหมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาเป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใคร่
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบว่าผู้ป่วยไกรยบาคเจ็ทไบบอนาและวิตกกังวลว่าจะเป็นแผลเป็น
- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ไกรยบาคเจ็ทไบบอนาให้กลุ่มฟัง

ค. ขั้นสรุป

7. ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

ณ ที่ก้นแถวเก้าอี้หนึ่ง ย่านห้วยขวาง ขณะที่กณกรรณกำลังขายของอยู่ชั้นล่าง ไคยีนเสียงเพื่อนบ้านตะโกนว่าไฟไหม้ เมื่อมองขึ้นไปบนชั้น 3 เห็นว่าไฟกำลังไหม้อยู่ จึงขึ้นไปช่วยมารคซึ่งนอนป่วยอยู่บนชั้น 3 ลงมา ทำให้กณกรรณถูกลูกไฟกระเด็นมาโดนบริเวณใบหน้าและศีรษะ และถูกน้ำตัวส่งโรงพยาบาล หลังจากนั้น กณกรรณวิตกกังวลมากกว่าใบหน้าจะเป็นแผลเป็นน่าเกลียด จึงร้องไห้เสียใจ พยายามจึงเข้าไปเพื่อพูดคุยปลอบโยน และอธิบายถึงการทำศัลยกรรมตกแต่งว่าปัจจุบันเจริญก้าวหน้ามาก สามารถช่วยตกแต่งใบหน้าใหม่ได้ ทำให้กณกรรณลดความวิตกกังวลลงได้

ฉากที่ 1 กณกรรณกำลังขายของอยู่ ณ ที่ก้นแถว ไคยีนเสียงเพื่อนบ้านตะโกนว่าไฟไหม้ เมื่อมองขึ้นไปบนชั้น 3 เห็นว่าไฟกำลังไหม้อยู่ จึงวิ่งขึ้นไปช่วยมารคซึ่งนอนป่วยอยู่บนชั้น 3

ฉากที่ 2 มารคของกณกรรณนอนป่วยอยู่บนที่ก้น 3 รู้สึกตัวเมื่อรู้ว่าไฟกำลังไหม่บ้าน และไคยีนเสียงเพื่อนบ้านส่งเสียงร้องว่าไฟไหม้ดังไปทั่ว และกณกรรณก็ได้เข้ามาช่วยพุงมารคลงไปยังชั้นล่าง ขณะที่ไฟกำลังไหม่กณกรรณถูกลูกไฟกระเด็นโดนบริเวณใบหน้าและศีรษะ แสบพุพอง มารคมาถึงชั้นล่าง กณกรรณได้รับความเจ็บปวดมาก เพื่อนบ้านจึงนำกณกรรณไปส่งโรงพยาบาล

ฉากที่ 3 หลังจากเพื่อนบ้านนำกณกรรณมาส่งโรงพยาบาลแล้ว กณกรรณรู้สึกวิตกกังวลมากกว่าใบหน้าจะเป็นแผลเป็นน่าเกลียด จึงร้องไห้ เสียใจ พยายามหอบหิ้วเงินจึงเข้าไปเพื่อพูดคุยปลอบโยน และอธิบายถึงการทำศัลยกรรมตกแต่งว่าปัจจุบันเจริญก้าวหน้ามาก สามารถช่วยตกแต่งใบหน้าใหม่ได้ ทำให้กณกรรณลดความวิตกกังวลได้

ให้นักศึกษาแสดงเป็น กณกรรณ มารคของกณกรรณ เพื่อนบ้าน พยาบาล คามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของกณกรรณ

ฉันชื่อ กณกรรณ ขณะที่ฉันกำลังขายของอยู่ชั้นล่างของบ้านนั้น ไคยีนเพื่อนบ้านตะโกนว่าไฟไหม้ ฉันจึงมองขึ้นไปบนชั้น 3 เห็นไฟกำลังไหม้อยู่ ฉันตกใจมากจึงรีบขึ้นไปช่วยพุงมารคที่

นอนป่วยอยู่บนชั้น 3 เป็นเหตุให้ถูกลูกไฟกระเด็นโดนใบหน้าและศีรษะฉัน รู้สึกเจ็บปวดมาก เพื่อนบ้านจึงพาฉันส่งโรงพยาบาล ฉันกลัวว่าใบหน้าฉันจะเสียโฉมหน้าเกิดมีแผลเป็น ฉันเสียใจและร้องไห้ พยาบาลจึงเข้ามาปลอบโยนและพาให้ฉันหายวิตกกังวล

บทบาทของมารดา

ฉันเป็นมารดาของกนกวรรณ ฉันนอนป่วยอยู่บนชั้น 3 เมื่อฉันรู้สึกตัวได้ยินเสียงเพื่อนบ้านร้องว่าไฟไหม้ ฉันตกใจตื่นและเห็นไฟไหม้บ้าน ครูทอมมา กนกวรรณก็เข้ามาพุงฉันลงจากบ้านชั้น 3 ลงไปชั้นล่าง

บทบาทของเพื่อนบ้าน

ฉันเป็นเพื่อนบ้านของกนกวรรณ ฉันเห็นไฟไหม้บ้านกนกวรรณ พวกฉันจึงตะโกนว่าไฟไหม้ แล้วพวกฉันก็วิ่งไปบ้านกนกวรรณ พบว่า กนกวรรณได้พุงมารดาชั้นล่าง ใบหน้าและศีรษะของกนกวรรณถูกลูกไฟกระเด็นใส่ได้รับบาดเจ็บมาก พวกฉันจึงนำกนกวรรณส่งโรงพยาบาล

บทบาทของพยาบาลห้องฉุกเฉิน

ฉันเป็นพยาบาลประจำห้องฉุกเฉิน ได้พุงป่วยถูกไฟไหม้บริเวณใบหน้าและศีรษะมาเข้ารับการรักษา ฉันเห็นพุงป่วยร้องไห้ ฉันจึงเข้าไปพูดคุยปลอบโยน ทราบว่าพุงป่วยกลัวว่าจะเสียโฉมหน้าตาเกลียดเพราะรักษาไม่หาย ฉันจึงอธิบายถึงการทำการศัลยกรรมตกแต่งในปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้ามาก สามารถตกแต่งใบหน้าได้ จึงทำให้พุงป่วยลดความวิตกกังวลลง

ครั้งที่ 10

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ผ่าตัดเอาก้อนเนื้อออก

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาตอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยหลังผ่าตัด

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ผ่าตัดเอาก้อนเนื้อออก"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เช่น फिल्म ऐक रेय चुक सार्व
โหนดเกื้อทางเส้นเลือดดำ ผ่าเปิดแผล พลาสเตอร์สำหรับปิดผ้าปิดแผล

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ผู้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับคณบดีว่า คณบดีจะจัดการคัดลอกข้อนี้ในกระเปาะ
ปัสสาวะออก นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติเรื่องฉ้อโกงเงินฝาก ให้ผู้แสดงอ่าน
และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับห้องเรียน
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที
สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อ

ต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ให้นักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วย

วิตกกังวลกลัวการฉ้อโกง

- 5.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
ที่กลัวการฉ้อโกงในใจ

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

ประชากรวัยที่ตกป่วยนอกของโรงพยาบาล มาควยอาการปัสสาวะขัด และมีสีน้ำตาลเนื่อ ปวดท้องโตชายโครงมา 3 ปี แพทย์สั่งเอ็กซเรย์ พบว่ามีก้อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ซึ่งต้องทำการผ่าตัด จึงรับเข้าไว้ในโรงพยาบาล ก่อนการผ่าตัดปรึกษามีอาการซึมเศร้าน และสูบบุหรี่ มวนทองวอน พยาบาลสังเกตเห็นจึงเข้าไปซักถามและอธิบายขั้นตอนการผ่าตัด และการเตรียมตัว ก่อนและหลังการผ่าตัด ทำให้ประชากรคลายความวิตกกังวลลงได้ หลังการผ่าตัด ประชากรทำตามคำแนะนำของพยาบาล ทำให้เจ็บแผลไม่มากนักและหายได้เร็วที่สุด

ฉากที่ 1 ประชากรไปพบแพทย์ควยอาการปัสสาวะขัด หลังจากเล่าอาการให้แพทย์ฟังแล้ว แพทย์จึงให้ไปเอ็กซเรย์

ฉากที่ 2 เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ได้เอ็กซเรย์แล้วส่งผลการตรวจให้แพทย์

ฉากที่ 3 แพทย์พิจารณาผลการเอ็กซเรย์พบว่ามีก้อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ต้องทำการผ่าตัด จึงบอกพยาบาลให้ทราบอาการของผู้ป่วย และเตรียมตัวผู้ป่วยเพื่อทำการผ่าตัด

ฉากที่ 4 พยาบาลสังเกตเห็นอาการวิตกกังวลของผู้ป่วยจึงเข้าไปซักถาม ปลอบโยนให้คำแนะนำจนผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล

ให้นักศึกษาแสดงเป็น ประชา แพทย์ เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ และพยาบาล ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของประชา

ฉันชื่อ ประชา ฉันมีอาการปัสสาวะขัดและมีสีน้ำตาลเนื่อ ปวดท้องโตชายโครงเป็นเวลา 3 ปี ฉันจึงไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล แพทย์ให้ฉันเอ็กซเรย์ พบว่ามีก้อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ จะต้องทำการผ่าตัด จึงรับฉันไว้ในโรงพยาบาล ก่อนผ่าตัดฉันรู้สึกวิตกกังวลมาก พยาบาลได้เข้ามาซักถามฉัน และได้ปลอบโยนให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวก่อนและหลังการผ่าตัด ทำให้ฉันคลายความวิตกกังวลลง และหลังการผ่าตัดฉันได้ทำตามคำแนะนำของพยาบาล ทำให้แผลหายได้ในเวลาอันรวดเร็ว

บทบาทของแพทย์

ฉันเป็นแพทย์ประจำที่คลินิกผู้ป่วยนอก ได้มีผู้ป่วยขอปรึกษาเข้ามารับการตรวจด้วยอาการ ปัสสาวะขี้ ส้นข้างเนื้อ และปวดไตชายโครง มา 3 ปี ฉันจึงให้ผู้ป่วยเอ็กซเรย์ พบก้อนนิ่วใน กระเพาะปัสสาวะ ต้องรีบทำการผ่าตัดโดยด่วน จึงรับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาล ฉันสั่งให้พยาบาล เตรียมตัวผู้ป่วยเพื่อทำการผ่าตัด

บทบาทของพยาบาล

ฉันเป็นพยาบาล ฉันได้รับคำสั่งจากแพทย์ให้เตรียมตัวผู้ป่วยเพื่อทำการผ่าตัด ผู้ป่วยมี ก้อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ฉันได้สังเกตเห็นผู้ป่วยมีอาการซึมเศร้า สับสนหวั่นวิตกมาก จึงเข้าไปซักถามผู้ป่วย ทราบว่าผู้ป่วยมีความวิตกกังวลสูง กลัวการผ่าตัด ฉันจึงอธิบายให้ทราบถึงขั้นตอน การผ่าตัด ตลอดจนการเตรียมตัวก่อนและหลังการผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง

บทบาทของเจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์

ฉันเป็นเจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ ฉันได้รับคำสั่งจากแพทย์ประจำที่คลินิกผู้ป่วยนอกให้เอ็กซเรย์ ผู้ป่วยรายหนึ่ง แล้วให้ผู้ป่วยนำฟิล์มเอ็กซเรย์ไปให้แพทย์โดยด่วน

ครั้งที่ 11

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

กิจกรรม

ภายหลังทำการผ่าตัดไต

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ศึกษาคอบสนองโดยใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ท้องสูญเสียอวัยวะ

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ภายหลังทำการผ่าตัดไต"
2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เช่น ชุดหุ่นนำเคลื่อนทางเส้นเลือดดำ ขวดสุญญากาศสำหรับดูดเลือดเก่า ๆ จากบริเวณแผลผ่าตัด พลาสเตอร์ปิดแผล (Tensoplast)

วิธีดำเนินการ

การสอนโดยบทบาทสมมติ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ชั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับคุณนักศึกษาก่อนว่า ถ้าให้นักศึกษาได้ทำหน้าที่ตัวเองออกมา นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นตอน

1. ทำเอกสารสมัคร เพื่อแสดงบทบาทสมมติ
2. แจกเอกสารการแสดงบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับท้องเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
4. ให้นักศึกษาที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใคร่
5. ให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
- 5.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยสูญเสีย

อวยวะ

- 5.3 จากเรื่องนี้นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
6. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บไขสันหลัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักศึกษา
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกใหญ่แสดงบทบาทสมมติ

นางสงวน อายุ 42 ปี ป่วยเป็นมะเร็งเต้านม ได้ผ่าตัดเอาเต้านมด้านซ้ายออก หลังผ่าตัดนางสงวนปวดแสบมาก ร้องไห้คร่ำครวญว่า สามีจะรังเกียจที่ตนผิดปกติไป สุพร เป็นพยาบาลจึงเข้าไปพูดคุยด้วย และบอกว่าสามีมาเยี่ยมเยียนสม่ำเสมอ และไม่เคยมิ่ทำทาง อย่างที่คิด ขอให้อย่าคิดมาก ควรรักษาตัวให้หายเร็ว ๆ เพราะการมีสุขภาพกายดีและจิตใจดี จะทำให้สามารถต่อสู้สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้

ฉากที่ 1 นางสงวนนอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล สามีได้มาเยี่ยมเยียนไปตามอาการ ให้กำลังใจ นั่งพูดคุยอยู่เป็นเวลานานกว่าจะกลับ

ฉากที่ 2 นางสงวนนอนร้องไห้หลังจากผ่าตัดเต้านม เพราะรู้สึกเจ็บแผลและวิตกกังวลว่าสามีจะไม่รักหาว่าตนผิดปกติ พยาบาลจึงเข้ามาปลอบ ไปตามอาการ เมื่อทราบรายละเอียดทั้งหมดจึงปลอมโยนนางสงวนให้คลายความวิตกกังวล

ขอให้นักศึกษาแสดงเป็น นางสงวน พยาบาลสุพร และสามีผู้ป่วย

บทบาทของนางสงวน

ฉันชื่อ สงวน ฉันเป็นมะเร็งที่เต้านมด้านซ้ายและได้ทำการผ่าตัดออกไปแล้ว หลังผ่าตัดฉันรู้สึกปวดแสบมาก ฉันเกรงว่า สามีจะรังเกียจที่ฉันผิดปกติไปจากคนอื่น ฉันจึงร้องไห้ พยาบาลได้เข้ามาปลอบ และบอกว่าสามีได้มาเยี่ยมฉันอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีที่ท่าทางรังเกียจฉันแต่อย่างใด และให้ฉันรีบรักษาตัวให้หายเร็ว ๆ

บทบาทของพยาบาล

ฉันเป็นพยาบาล ฉันเห็นนางสงวนป่วยเป็นมะเร็งเต้านม หลังจากออกจากห้องผ่าตัด เมื่อรู้สึกตัวนางสงวนเจ็บปวดแสบมาก ร้องไห้คร่ำครวญ ฉันจึงเข้าไปพูดคุยด้วย จึงทราบว่า นอกจากปวดแสบแล้วนางสงวนยังกลัวว่าสามีจะรังเกียจที่ตนผิดปกติไปจากคนอื่น ฉันจึงปลอมโยนว่า ขณะเจ็บป่วยสามีได้มาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีที่ท่าทางรังเกียจแต่อย่างใด อย่าคิดมาก ควรรักษาตัวให้หายเร็ว ๆ

บทบาทของสามีป่วย

ฉันเป็นสามีของสงวน หลังจากฉันได้นำภรรยาเข้ามาส่งโรงพยาบาลเพื่อผ่าตัดมะเร็งที่เต้านม ฉันได้มาเยี่ยมเยียนทุกวันหลังเลิกงานและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ฉันได้ให้กำลังใจว่าไม่มีอันตรายจากการผ่าตัดเพราะแพทย์มีเครื่องมือทันสมัย

ครั้งที่ 12

เรื่อง

ปัจจุบันเทศ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจ

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ นักศึกษาอธิบายและสรุปเกี่ยวกับการตอบสนองโดยใช้ภาษาล้อยคำและภาษาท่าทาง
ที่แสดง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยอธิบายและร่วมกันสรุปข้อคิดเห็นและสิ่งที่ได้จากการแสดง
บทบาทสมมติ
2. ครูสรุปเพิ่มเติมและสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและข้อข้องใจต่าง ๆ
3. กล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย
1	การปฐมพยาบาล	1. เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักสปีทสมกันดีขึ้น
2	ความหมายของภาษาท่าทางและ ภาษากายที่แสดงถึงความ เห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. นักศึกษาสามารถบอกความหมายของ ภาษาท่าทางและภาษากายได้ 2. นักศึกษาสามารถแยกความแตกต่าง ของการตอบสนองด้านภาษาท่าทาง และภาษากายในระดับต่าง ๆ ได้
3	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน พฤติกรรมของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมิน ความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วย 3. เพื่อให้นักศึกษาใช้ภาษากายและ ภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอก เห็นใจผู้ป่วย
4	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือของ ผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้นักศึกษาใช้ภาษากายและ ภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอก เห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย
5	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ ประเมินปัญหา และความต้องการ ความช่วยเหลือของ ผู้ป่วย ได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและ ภาษาท่าทางที่แสดง ถึง ความ เห็นอก เห็นใจผู้ป่วยก่อน ผ่าตัด
6	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ ประเมินปัญหา และความต้องการ ความช่วยเหลือของ ผู้ป่วย ได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและ ภาษาท่าทางที่แสดง ถึง ความ เห็นอก เห็นใจผู้ป่วยที่มีอาการ เจ็บแผลหลัง ผ่าตัด
7	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ ประเมินปัญหา และความต้องการ ความช่วยเหลือของ ผู้ป่วย ได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและ ภาษาท่าทางที่แสดง ถึง ความ เห็นอก เห็นใจผู้ป่วยที่ เคลื่อนไหว ไม่สะดวก
8	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ ประเมินปัญหา และความต้องการ ความช่วยเหลือของ ผู้ป่วย ได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและ ภาษา ท่าทางที่แสดง ถึง ความ เห็นอก เห็นใจผู้ป่วย ที่มีแผลอักเสบจากการ ติดเชื้อ

ครั้งที่	หัวข้อ	จุดมุ่งหมาย
9	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า
10	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยหลังผ่าตัด
11	ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้ 2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาด้อยค่าและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ต้องสูญเสียอวัยวะ
12	ปัจจัยมีผลเรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย	เพื่อให้ นักศึกษาซักถาม โต้ตอบข้อสงสัย และสรุปเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

หมายเหตุ ในการสอนแต่ละครั้ง ใช้เวลา 50 นาที ตั้งแต่เวลา 17.00 - 17.50 น.
ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2530 ถึงวันที่ 23 มกราคม 2531

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

ครั้งที่ 1

เรื่อง

ประณิเทศ

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษารู้จักสนิทสนมกันมากขึ้น
2. เพื่อให้นักศึกษารู้จุดมุ่งหมายของการสอนแบบปกติ

อุปกรณ์

1. ปากกา
2. กระดาษ

วิธีดำเนินการ

1. ชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการ บทบาท และหน้าที่ของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนแบบปกติ
2. ให้นักศึกษาแนะนำตัวเองและทำความรู้จักกัน โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ให้นักศึกษาจับคู่กัน 6 คู่ และให้เวลาคนละ 5 นาที ทุกคนซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน นักศึกษาอาจจะจดข้อมูลที่ไต่ลงไว้ในกระดาษเพื่อกันลืม ผู้วิจัยแนะนำอย่าปล่อยให้เพื่อนซักถามอยู่ฝ่ายเดียว มิฉะนั้นตนเองจะไม่มีเวลาซักถาม เพราะว่าเมื่อหมดเวลาแล้วจะให้พาเพื่อนออกมา

แนะนำที่หน้าชั้น โดยมีกติกาว่า จะแนะนำจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนาค้นหาที่หน้าชั้น ผู้ถูกแนะนำอาจแก้ไขข้อใดคำแนะนำนั้นไม่ถูกต้อง เมื่อหมดเวลา 10 นาที ให้นักศึกษาออกมาที่ละคู่ผลัดกันแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนให้นักศึกษาในกลุ่มฟัง

3. สนทนาซักถามและแจกตารางวัน เวลา ในการร่วมโปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยให้นักศึกษาทราบ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการรวมกิจกรรมของนักศึกษา

ครั้งที่ 2

เรื่อง

ความหมายของภาษาท่าทางและภาษาย่อยคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถบอกความหมายของภาษาท่าทางและภาษาย่อยคำได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถแยกแยะความแตกต่างของการตอบสนองด้านภาษาท่าทางและภาษาย่อยคำในระคับต่าง ๆ ได้

อุปกรณ์

เอกสารความหมายความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย ดังนี้
 1. ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย (Empathy) หมายถึง การเข้าใจความรู้สึกของผู้ป่วย และสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น เช่น วิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยกลัวการผ่าตัด เจ็บแผลผ่าตัด เป็นต้น สำหรับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสังเกตได้จากพฤติกรรมด้านภาษาย่อยคำ (Verbal) และภาษาท่าทาง (Non-verbal) ดังรายละเอียดต่อไปนี้
- พฤติกรรมด้านภาษาย่อยคำ (Verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามระดับดังนี้
- ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่าพยาบาลรับรู้ปัญหาของผู้ป่วย

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกที่แสดงออก ของผู้ป่วยได้อย่างฉับพลัน

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลที่แสดงให้ผู้ป่วยทราบว่า พยาบาลเข้าใจความรู้สึกและสามารถรับรู้สภาพความเจ็บป่วยที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกนั้น

พฤติกรรมค่านาภาษาทาง (Non-verbal) ได้แก่ พฤติกรรมที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงออกทางสีหน้าและการสบสายตา หมายถึง การแสดงสีหน้าให้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด รวมทั้งสามารถประสานสายตากับคู่สนทนา รู้จักใช้สายตามองคู่สนทนาอย่างเหมาะสม โดยสบสายตาอย่างอ่อนโยน เป็นมิตร และเปลี่ยนไปมองที่อื่นบ้างไม่หมกตา ไม่จ้องหน้า หรือสบตาคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา
2. พฤติกรรมแสดงท่าทาง หมายถึง การแสดงท่าทางที่เหมาะสมประกอบการพูด เช่น ตั้งใจฟังเมื่อผู้ป่วยพูด การพยักหน้า การโน้มตัวเข้าหาผู้ป่วยขณะฟังและสนทนากับผู้ป่วย
3. พฤติกรรมการใช้ระดับของเสียง หมายถึง การพูดด้วยระดับน้ำเสียงที่คงพอสมควร ไม่พูดด้วยเสียงราบเรียบเกินไป ระดับของเสียงสัมพันธ์กับท่าทางที่แสดงออก

ตัวอย่าง

สถานการณ์ที่กำหนด ผู้ป่วยชาย วัย 50 ปี ป่วยเป็นโรคมะเร็งหลอดอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหารลำบาก รับประทานอาหารได้เฉพาะอาหารเหลว เมื่อนักศึกษาพยาบาลนำอาหารแข็งเข้าไปให้ผู้ป่วย ขณะที่ผู้ป่วยรับประทานอาหาร ผู้ป่วยมีอาการกลืนอาหารลำบาก และบอกพยาบาลว่าไม่กินแล้ว ผู้ป่วยเอามือกุมที่คอแสดงสีหน้าเจ็บปวด

พยาบาล :

- ระดับ 1 คุณไม่รับประทานอาหาร เพราะกลืนลำบาก
- ระดับ 2 คุณกลืนอาหารลำบาก แล้วกินแข็งท้อด้วย เลยทำให้ไม่อยากรับประทานอาหาร

ระดับ 3 คุณเจ็บที่คอเวลารับประทานอาหาร แม้จะเป็นอาหารเหลว ก็ฉันจะนั่ง
เป็นเพื่อน คุณลองรับประทานอาหารใหม่ทีละน้อย ๆ นะคะ

ตัวอย่าง

ผู้ป่วย : ผมกลุ่มใจจังเลย กลางคืนนอนไม่หลับ ผมก็ออกมาเดินนอกห้อง คุณพยาบาล
เวลากลางคืนก็ดูแล พอมันนอนไม่หลับ พยาบาลก็บอกให้มาเอายานอนหลับไปกิน

พยาบาล : ระดับ 1 คุณกลุ่มใจที่นอนไม่หลับตอนกลางคืน

ระดับ 2 คุณไม่สบายใจเรื่องนอนไม่หลับ แล้วยังถูกกัดอีก

ระดับ 3 คุณไม่สบายใจและนอนไม่หลับ ดูเหมือนคุณจะมีเรื่องกังวลใจอยู่ ลองเล่า
ให้ฟังหน่อยสิคะ

2. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปว่า การแสดงความคิดเห็นนอกเหนือใจผู้ป่วย
ที่แสดงออกได้ทั้งภาษาอ้อยคำ และภาษาท่าทาง ว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้อง
กันทั้งความคิด ความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกควรเป็นธรรมชาติกลมกลืนกับอารมณ์
และความรู้สึกขณะที่ถูก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการรวมกิจกรรมของนักศึกษา

ครั้งที่ 3

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินพฤติกรรมของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
3. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ

ผู้ป่วย

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า นักศึกษาเคยป่วยจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือไม่ นักศึกษารู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โต้ตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความวิตกกังวล
 - 3.2 ถ้า นักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยแรกกับที่มีความรู้สึกวิตกกังวลกับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ ไม่คุ้นเคย
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล และผลที่จะได้รับหากพยาบาลไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสาร เรื่อง "ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยในโรงพยาบาล"

กฤต มาโรงพยาบาลด้วยอาการถ่ายอุจจาระเป็นเลือด แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคไส้ติ่งทวาร จำเป็นต้องอยู่โรงพยาบาลเพื่อผ่าตัด ขณะที่กำลังจะรับประทานอาหารกลางวัน ให้นัศึกษายาพยาบาล โคเชนามอบกวาดจะมาขอซักประวัติผู้ป่วยหลังจากที่ผู้ป่วยรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว เมื่อผู้ป่วยรับประทานอาหารแล้ว นักศึกษาพยาบาลก็โคเชนามอบและซักประวัติผู้ป่วย ซึ่งซักในทำนองเกี่ยวกับผู้ป่วยเคยถูกแพทย์ นักศึกษาแพทย์ ซักจึงทำให้ผู้ป่วยรำคาญเกี่ยวกับการซักประวัติ ประกอบสภาพของผู้ป่วยข้างเตียง เช่น ผู้ป่วยที่มีสายน้ำเกลือระโยงระยาง ร่องครางเมื่อเจ็บแผลผ่าตัด รวมทั้งอากาศในห้องพักรักษาตัวค่อนข้างร้อน อึดอัด ทำให้กฤตไม่สามารถพักผ่อนได้เต็มที่ พอจะหลับก็พยาบาลมาวัดปรอทหรือเปิดประตูเข้า-ออกบ่อย ๆ ตึกรักษาพยาบาลก็จะปิดไฟเพื่อให้ผู้ป่วยพักผ่อนประมาณ 3 ชั่วโมง และเปิดไฟไม่หมดทุกดวง มักจะเปิดไฟตามประตูไว้ ซึ่งเมื่อถึงเตียงที่กฤตนอนอยู่ก็ปิดประตู จึงทำให้กฤตยังนอนไม่หลับมากยิ่งขึ้น

กฤตกำลังรับประทานอาหารกลางวัน แล้วมีนักศึกษาพยาบาลจะมาขอซักประวัติ หลังจากกฤตรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว

กฤตกำลังจะพักผ่อนเพื่อเตรียมตัวเข้าห้องผ่าตัดในตอนเช้า ขณะกำลังจะเคลิ้มหลับ ก็ยินเสียงผู้ป่วยข้างเตียงร้องครางเนื่องจากปวดแผล จนทำให้กฤตนอนแบบหลับ ๆ ตื่น ๆ

เตียงที่กฤตนอนอยู่ใกล้ประตูทางเข้า-ออก เวลากลางคืนทางตึกรักษาพยาบาลมักจะปิดไฟบางดวง แต่จะเปิดเป็นบางดวงที่อยู่บริเวณทางเข้า-ออก เนื่องจากแสงไฟส่องตาทำให้กฤตนอนแบบหลับ ๆ ตื่น ๆ

ครั้งที่ 4

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "ความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วย"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักศึกษาว่า ถ้า นักศึกษาป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "ความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วย"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้า นักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของตนเอง
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลดีของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่วิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของตนเอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "ความวิตกกังวลเรื่องการเจ็บป่วยของผู้ป่วย"

นายเฉลิม ผู้ป่วยชายไทย วัย 35 ปี มาพบแพทย์ด้วยอาการมีก้อนโป่งบริเวณขาหนีบ
กดไม่เจ็บ แพทย์รับไว้เพื่อผ่าตัด วันรุ่งขึ้นแพทย์เจ้าของไข้และนักศึกษาแพทย์ได้มาตรวจผู้ป่วย
ขณะเดียวกันแพทย์เจ้าของไข้ได้สอนนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับอาการของผู้ป่วย โดยใช้ศัพท์ทาง
การแพทย์ รวมทั้งกำหนดวันที่จะผ่าตัด เมื่อแพทย์เดินออกจากห้องไป ผู้ป่วยวิตกกังวลเกี่ยวกับ
การเจ็บป่วยของตนมาก เพราะไม่เข้าใจว่าที่แพทย์พูดถึงอาการของตนนั้น อาการจะร้ายแรง
อย่างไร เมื่อพบพยาบาล ผู้ป่วยได้ถามเกี่ยวกับอาการของตนด้วยท่าทางกังวลอย่างเห็นได้ชัด

ขณะที่ นายเฉลิมนอนอยู่บนเตียง แพทย์เจ้าของไข้และนักศึกษาแพทย์ได้มาตรวจ
ขณะเดียวกัน แพทย์เจ้าของไข้ได้สอนนักศึกษาแพทย์เกี่ยวกับอาการของผู้ป่วย โดยใช้ศัพท์ทาง
การแพทย์

เมื่อพยาบาลนำยาหลังอาหารไปให้ผู้ป่วย ผู้ป่วยถามเกี่ยวกับอาการของตนด้วยท่าทาง
กังวลอย่างเห็นได้ชัด

ครั้งที่ 5

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยก่อนผ่าตัด

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "กลัวการผ่าตัด"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยเสนอให้นักศึกษาว่า ถ้านักศึกษาจะต้องผ่าตัด นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "กลัวการผ่าตัด"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โต้แย้งข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไรเมื่อพบผู้ป่วยกลัวการผ่าตัด
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลดีของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับ

มากเจิม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "กลัวการผ่าตัด"

นางสมรป่วยเป็นโรคคอพอก มีคอโตพองสมควร จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดเอาก่อนที่คอออกจึงเข้าอยู่ในโรงพยาบาลเตรียมตัวที่จะทำผ่าตัด นางสมรอยู่ในโรงพยาบาลเป็นวันที่ ๒ ในระหว่างนี้ นางสมรกังวลใจมากเกี่ยวกับการผ่าตัด มีอาการเครียดและคิดมาก ไม่พูดกับใครเลย เมื่อพยาบาลประจำตึกเข้ามาพูดคุยด้วย นางสมรจึงได้ถามพยาบาลว่า เวลาผ่าตัดมีหมอกี่คน หมอเก่งไหม จะวางยาสลบมัย แล้ววางยาสลบจะเป็นอันตรายมากหรือไม่ จะฟื้นหรือไม่ เวลาผ่าตัดจะเจ็บมากไหม พยาบาลประจำตึกจึงได้อธิบายการปฏิบัติตัวก่อนผ่าตัด สภาพของผู้ป่วยในระหว่างผ่าตัดว่าจะมีการให้ยาสลบก่อนผ่าตัด และมีแพทย์และพยาบาลหลายคนดูแลในระหว่างผ่าตัด ซึ่งนางสมรไม่ต้องกังวลมากทำให้นางสมรคลายความวิตกกังวลลงได้

นางสมรป่วยเป็นโรคคอพอก ขณะอยู่ในโรงพยาบาลเพื่อรอการผ่าตัด กลัวและกังวลใจมากเกี่ยวกับการผ่าตัด กลัวว่าจะไม่ฟื้น จนทำให้นอนไม่ค่อยหลับ

พยาบาลประจำตึกสังเกตเห็นว่า นางสมรมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัดจึงได้เข้ามาพูดคุยด้วย ทราบว่า นางสมรกลัวเกี่ยวกับการผ่าตัดมาก จึงได้อธิบายสภาพเกี่ยวกับการผ่าตัดให้ฟัง

ครั้งที่ 6

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บแผลผ่าตัด

อุปกรณ์

เอกสาร เรื่อง "เจ็บแผลผ่าตัด"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับถามนักศึกษาว่า ถ้านักศึกษารู้สึกเจ็บแผลผ่าตัด นักศึกษาต้องการให้พยาบาลทำอะไรและตอบสนองต่อนักศึกษาอย่างไร
2. ผู้วิจัย บรรยายเรื่อง "เจ็บแผลผ่าตัด"
3. ผู้วิจัย และนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้านักศึกษาเป็นนurses นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยเจ็บแผลผ่าตัด
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง
4. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บไขว้เขว

5. ผู้วิจัยและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการแสดงความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "เจ็บแผลผาตัด"

ณ ทึกศัลยกรรมหญิง ขณะที่มา กำลังรับคำสั่งแพทย์ ได้ยินเสียงออกเตียง 8 แผนก 1 คังซัน จึงเดินไปดูผู้ป่วย พบว่านางน้อยซึ่งเป็แม่เร้งที่กระเพาะอาหารและทำการผาตัดเป็นวันแรก นอนหน้าบิดเบี้ยวเพราะเจ็บแผลผาตัดมาก นภาจึงเข้าไปสัมผัสมือผู้ป่วย และซักถาม แล้วออกไปเตรียมยาแก้ปวดมาฉีดให้ 1 เข็ม หลังจากนั้น เมื่อผู้ป่วยคนอื่นๆ เรียบร้อยแล้ว จะเดินมาดูนางน้อยอย่างทอเนื่อง และชวนพูดคุยเบนความสนใจเรื่องความเจ็บปวดแผลผาตัด และคลายความกังวล และเมื่ออาการเจ็บแผลทุเลาลง นางน้อยก็สามารถหลับได้

ขณะที่มา กำลังรับคำสั่งจากแพทย์และพยาบาลกำลังซักถามก่อนนอนให้ผู้ป่วยอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงออกเตียง 8 แผนก 1 คังซัน จึงไปดูคนไข้ดังกล่าว

นางน้อยนอนหน้าบิดเบี้ยวเพราะเจ็บแผลผาตัดที่กระเพาะอาหาร จึงกดออกที่หัวเตียง เรียกพยาบาล เมื่อพยาบาลมา นางถึงก็เข้าไปสัมผัสมือและซักถามถึงอาการปวดแผลที่เพิ่งผาตัด หลังจากนั้นนภาและพยาบาลก็นำยาแก้ปวดมาฉีดให้

นภาได้เดินดูคนไข้รายอื่น ๆ และจะเดินมาดูนางน้อยอย่างทอเนื่อง และชวนพูดคุย เพื่อเบนความสนใจเรื่องความเจ็บปวดแผลผาตัดและคลายความกังวลของนางน้อย จนในที่สุด อาการเจ็บแผลทุเลาลงนางน้อยก็หลับ

ครั้งที่ 7

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของ
ผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วยที่เคลื่อนไหวไม่สะดวก

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "ซาหัท้องเข้าเผือก"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับถามนักศึกษาว่า ถ้า นักศึกษาซาหัท้องเข้าเผือก นักศึกษา
จะรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง ซาหัท้องเข้าเผือก ให้ทุกคนอ่าน
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้พันธสงบลงได้มีไว้วัดกักจวลเรื่องการเข้าเผือก
 - 3.2 ถ้า นักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยเช่นนี้
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

ต่อไป

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลของการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ช่วยที่ได้รับบาดเจ็บจนต้องเข้าเฝ้ากักขัง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "ขาหักของเข้าเฝือก"

นิพนธ์เล่นฟุตบอลกับเพื่อน เกิดอุบัติเหตุแย่งฟุตบอลเียวชากันล้มลง และมีอาการปวดบริเวณหน้าแข้งมาก ต่อมาเริ่มมีอาการบวม เพื่อนนักฟุตบอลจึงนำส่งโรงพยาบาล ผู้ป่วยถูกส่งไปเอกซเรย์ (X-ray) เพื่อตรวจสอบการหัก และเตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมเพื่อเข้าเฝือก หลังจากเอกซเรย์ (X-ray) แล้ว ผู้ป่วยกระดูกกระสาวยมากเพราะเมื่อบริเวณขาไว้เฉย ๆ ไม่ขยับจะไม่เจ็บปวด แต่เมื่อขยับจะเจ็บปวดมาก ทำให้ผู้ป่วยกลัวการเข้าเฝือก เพราะเคยได้รับการบอกกล่าววาทะเข้าเฝือกต้องทรมานกระดูกให้เข้ที่ก่อน พยาบาลผู้คอยช่วยแพทย์เข้าเฝือกต้องอธิบายและสอนการเตรียมตัวขณะเข้าเฝือกให้ และแนะนำการปฏิบัติตัวภายหลังการเข้าเฝือก ตลอดจนผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในผู้ป่วยทราบ ทำให้ผู้ป่วยสงบลงได้

นิพนธ์เล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ เกิดอุบัติเหตุแย่งฟุตบอลเียวชากันล้มลงจนกระดูกหน้าแข้งหัก เพื่อนนักฟุตบอลนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษา

แพทย์ได้สอบถามรายละเอียดจากเพื่อนนักฟุตบอล แล้วส่งผู้ป่วยไปเอกซเรย์ (X-ray) เพื่อตรวจสอบความรุนแรงและบริเวณที่กระดูกหัก โดยพยาบาลสั่งให้คนงานเช่นผู้ป่วยไปยังห้องฉายเอกซเรย์ เจาหน้าทีเอกซเรย์ได้เอกซเรย์ตรวจสอบการหักที่ขาของผู้ป่วย แล้วส่งผลเอกซเรย์ไปให้แพทย์

หลังจากเอกซเรย์แล้ว นิพนธ์รู้ว่ากระดูกหน้าแข้งขาหักและต้องเข้าเฝือก จึงมีอาการกระดูกกระสาวยเพราะหวาดกลัวการเข้าเฝือก เพราะเคยได้รับการบอกกล่าววาทะเข้าเฝือกต้องทรมานกระดูกให้เข้ที่ก่อน พยาบาลสังเกตเห็นอาการกระดูกกระสาวย จึงเข้าไปอธิบายและเตรียมตัวผู้ป่วยก่อนและหลังเข้าเฝือก ทำให้ผู้ป่วยสงบลงได้

ครั้งที่ 8

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของ
ผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วยที่มีแผลอักเสบจากการติดเชื้อ

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "แผลติดเชื้อ"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับถามนักศึกษาก่อนว่า ถ้านักศึกษาได้รับอุบัติเหตุที่มีแผลติดเชื้อ แพทย์
จำเป็นต้องส่งทำแผลที่ห้องผดุงครรภ์ หรือไม่จำเป็นจะต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้งหรือไม่ นักศึกษาจะมี
ความรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "แผลติดเชื้อ"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบว่าผู้ป่วยวิตกกังวล
กลัวว่าจะต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลติดเชื้อทิ้ง และกลายเป็นคนพิการ

3.3 นักศึกษาใดขอคิดอะไรบ้างจากเรื่องนี้

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลดีของการแสดงความเห็นนอกเหนือใจผู้ช่วยที่ได้รับมากเจ็บ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสาร เรื่อง "แผลติดเชื้อ"

ชงชัย ได้รับอุบัติเหตุ มีแผลสกปรกตามลำตัวหลายแห่ง เมื่อถูกนำส่งโรงพยาบาลได้รับการเย็บแผลและทำความสะอาดแผลแล้ว พร้อมกับนั้นแพทย์ก็สั่งยาปฏิชีวนะให้ไปรับประทาน 2 - 3 วันต่อมาแผลที่เย็บไว้หนองออกมา พยาบาลส่งหนองบริเวณแผลไปเพาะเชื้อ ผลปรากฏว่าการเพาะเชื้อเป็นเชื้อ ไซโคโมแนส *Pseudomonas* แพทย์จึงเปลี่ยนยารับประทานเป็นยาฉีด พร้อมกับให้เตรียมผู้ป่วยเพื่อไปเย็บแผลใหม่ พยาบาลจึงไขข้อให้กับผู้ป่วยให้ทราบว่าต้องส่งไปทำแผลที่ห้องผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยกลัวมาก เพราะหลังจากเกิดอุบัติเหตุผู้ป่วยมีไข้ขึ้นสูง อ่อนเพลีย กว้าวว่าแผลจะไม่หายและต้องตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้ง และเป็นคนพิการ ผู้ป่วยมีอาการหงุดหงิด นอนไม่หลับ พยาบาลสังเกตเห็นความวิตกกังวลของผู้ป่วย จึงเข้าไปซักถามและอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการดูแลให้ดีขึ้น ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ป่วยเป็นอย่างดี

ชงชัยได้รับอุบัติเหตุตามลำตัวหลายแห่ง มีผู้นำส่งโรงพยาบาล แพทย์ได้ทำความสะอาดเย็บแผล และสั่งยาให้รับประทาน แล้วให้กลับบ้าน

ชงชัยถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง เพราะแผลมีหนองไหลออกมา ผู้นำส่งออกมานั่งคอยนอกห้อง พยาบาลส่งหนองไปตรวจ แพทย์จึงเปลี่ยนเป็นยาฉีดให้ผู้ป่วย แล้วส่งให้พยาบาลเตรียมตัวผู้ป่วย

พยาบาลไขข้อให้ชงชัยทราบถึงอาการป่วยของเขาว่าจะต้องส่งเขาไปทำแผลที่ห้องผ่าตัด ชงชัยมีอาการหวาดกลัว พยาบาลไขข้อถามจึงทราบว่าชงชัยกลัวถูกตัดอวัยวะที่เป็นแผลทิ้ง และเป็นคนพิการ พยาบาลจึงพูดคุยอธิบายวิธีการดูแลแผลและแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจชงชัย อาการวิตกกังวลของชงชัยจึงลดลง และให้ความร่วมมือกับพยาบาลดี

ครั้งที่ 9

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของ
ผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า

อุปกรณ์

เอกสาร เรื่อง "ได้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับถามนักศึกษาว่า ถ้า นักศึกษาถูกไฟลวกที่ใบหน้า นักศึกษาจะรู้สึก
อย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "ได้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้า นักศึกษาเป็นพยาบาลนักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบว่าผู้ป่วยได้รับบาดเจ็บ
ที่ใบหน้าและวิตกกังวลว่าจะเป็นแผลเป็น
 - 3.3 จากเรื่องนี้นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลดีของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "ไ้รับบาดเจ็บที่ใบหน้า"

ณ คึกแถวเก่าแก่แห่งหนึ่ง ย่านห้วยขวาง ขณะที่กณกรรณกำลังขายของอยู่ชั้นล่าง ไ้ยืนเสียงเพื่อนบ้านตะโกนว่าไฟไหม้ เมื่อมองขึ้นไปบนชั้น 3 เห็นว่าไฟกำลังไหม้อยู่ จึงขึ้นไปช่วยมารดา ซึ่งนอนป่วยอยู่บนชั้น 3 ลงมา ทำให้กณกรรณถูกลูกไฟกระเด็นมาโดนบริเวณใบหน้าและศีรษะ และถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล หลังจากนั้น กณกรรณวิตกกังวลมากกว่าใบหน้าจะเป็นแผลเป็นน่าเกลียด จึงร้องไห้เสียใจ พยายามจึงเข้าไปพูดคุยปลอบโยน และอธิบายถึงการทำศัลยกรรมตกแต่งใบหน้าปัจจุบันเจริญก้าวหน้ามาก สามารถช่วยตกแต่งใบหน้าใหม่ได้ ทำให้กณกรรณลดความวิตกกังวลลงได้

กณกรรณกำลังขายของอยู่ ณ คึกชั้นล่าง ไ้ยืนเสียงเพื่อนบ้านตะโกนว่าไฟไหม้ เมื่อมองขึ้นไปบนชั้น 3 เห็นว่าไฟกำลังไหม้อยู่ จึงวิ่งขึ้นไปช่วยมารดาซึ่งนอนป่วยอยู่บนชั้น 3 มารดาของกณกรรณนอนป่วยบนคึกชั้น 3 รู้สึกตัวเมื่อรู้ว่าไฟกำลังไหม่บน และไ้ยืนเสียงเพื่อนบ้านส่งเสียงร้องว่าไฟไหม้ทั้งไปหัว และกณกรรณก็ไ้เข้ามาช่วยพยามารดาลงไปชั้นล่าง ขณะที่ไฟกำลังไหม่กณกรรณถูกลูกไฟกระเด็นโดนบริเวณใบหน้าและศีรษะ แต่กพยามารดาถึงชั้นล่าง กณกรรณไ้รับบาดเจ็บปวดมาก เพื่อนบ้านจึงนำกณกรรณไปส่งโรงพยาบาล

หลังจากเพื่อนบ้านนำกณกรรณมาส่งโรงพยาบาลแล้ว กณกรรณรู้สึกวิตกกังวลมากกว่าใบหน้าจะเป็นแผลเป็นน่าเกลียด จึงร้องไห้ เสียใจ พยายามหอบุญเงินจึงเข้าไปเพื่อพูดคุยปลอบโยน และอธิบายถึงการทำศัลยกรรมตกแต่งใบหน้าปัจจุบันเจริญก้าวหน้ามาก สามารถช่วยตกแต่งใบหน้าใหม่ได้ ทำให้กณกรรณลดความวิตกกังวลได้

ครั้งที่ 10

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยหลังผ่าตัด

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "เมื่อผ่าตัดเอาจอห์นนี่ออก"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับคณบดีว่า ถ้านักศึกษาจะต้องเฝ้าจอห์นนี่ในกระเพาะปัสสาวะออก นักศึกษาจะรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "เมื่อผ่าตัดเอาจอห์นนี่ออก"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยตอบข้อสงสัยในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลงได้
 - 3.2 ถ้านักศึกษาเป็นพยาบาลนักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยวิตกกังวลกลัวการผ่าตัด
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลของการแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากผู้ช่วย
เมื่อผัดตาก่อนนิ้วออก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "เมื่อผ่าตัดเอาจมูกออก"

ประชาฯ ตรวจคัดผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล มาด้วยอาการปัสสาวะขัด และมีสี
น้ำตาลเนื้ ปวดท้องโตชายโครงมา 3 ปี แพทย์สั่งเอ็กซเรย์ พบว่ามีก้อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ
ซึ่งขอทำการผ่าตัด จึงรับเขาไปไว้ในโรงพยาบาล ก่อนการผ่าตัดประชาฯมีอาการซึมเฉย และดูบ่นหวั
มวนทอมนาน พยาบาลสังเกตเห็นจึงเข้าไปซักถามและอธิบายขั้นตอนการผ่าตัด และการเตรียมตัว
ก่อนและหลังการผ่าตัด ทำให้ประชาฯคลายความวิตกกังวลลงได้ หลังการผ่าตัด ประชาฯทำตามที
พยาบาลแนะนำไว้ก่อนการผ่าตัด ทำให้เจ็บแผลไม่มากนักและหายได้ในที่สุด

ประชาฯ ไปพบแพทย์ด้วยอาการปัสสาวะขัด หลังจากเล่าอาการให้แพทย์ฟังแล้วแพทย์จึง
ให้ไปเอ็กซเรย์

เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ได้เอ็กซเรย์แล้วส่งผลการตรวจให้แพทย์

แพทย์พิจารณาผลการเอ็กซเรย์พบว่ามูก่อนนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ต้องทำการผ่าตัด
จึงบอกพยาบาลให้ทราบอาการของผู้ป่วย และเตรียมตัวผู้ป่วยเพื่อทำการผ่าตัด

พยาบาลสังเกตเห็นอาการวิตกกังวลของผู้ป่วยจึงเข้าไปซักถาม ปลอบโยน ให้คำแนะนำ
จนผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล

ครั้งที่ 11

เรื่อง

ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถประเมินปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของ
ผู้ป่วยได้
2. เพื่อให้ นักศึกษาใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วยที่ต้องสูญเสียอวัยวะ

อุปกรณ์

เอกสารเรื่อง "ภายหลังทำผ่าตัดไตเทียม"

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับคณาจารย์ว่า ถ้า นักศึกษาได้ทำผ่าตัดเอาไตเทียมออก นักศึกษา
จะรู้สึกอย่างไร
2. ผู้วิจัยบรรยายเรื่อง "ภายหลังทำผ่าตัดไตเทียม"
3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยมอบซองส่งสลับในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลลง
 - 3.2 ถ้า นักศึกษาเป็นพยาบาล นักศึกษาจะทำอย่างไร เมื่อพบผู้ป่วยสูญเสียอวัยวะ
 - 3.3 จากเรื่องนี้ นักศึกษาได้ข้อคิดอะไรบ้าง

4. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงผลของการแสดงความคิดเห็นออกเห็นใจผู้ป่วย
ที่สูญเสียอวัยวะ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษา
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

เอกสารเรื่อง "ภายหลังทำผ่าตัดเต้านม"

นางสงวน อายุ 42 ปี ป่วยเป็นมะเร็งเต้านม ได้ผ่าตัดเอาเต้านมด้านซ้ายออก หลังผ่าตัดนางสงวนปวดแสบมาก ร้องไห้คร่ำครวญว่าสามีจะรังเกียจที่ตนผิดปกติไป สุพรรณเป็นพยาบาลจึงเข้าไปพูดคุยควย และบอกว่าสามีมาเยี่ยมเยียนสม่ำเสมอ และไม่เคมีท่าทางอย่างที่คุณคิด ขอให้พยายามรักษาตัวให้หายเร็ว ๆ เพราะการมีสุขภาพกายและจิตที่ดี จะทำให้สามารถต่อสู้สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้

นางสงวนนอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาล สามีได้มาเยี่ยมเยียนได้ตามอาการ ให้กำลังใจ นั่งพูดคุยอยู่เป็นเวลานานกว่าจะกลับ

นางสงวนนอนร้องไห้ หลังจากผ่าตัดเต้านม เพราะรู้สึกเจ็บแผลและวิตกกังวลว่าสามีจะไม่รักหาว่าตนผิดปกติ พยาบาลจึงเข้ามาปลอบ ใจตามอาการ เมื่อทราบรายละเอียดทั้งหมด จึงปลอบโยนนางสงวนให้คลายความวิตกกังวล

ครั้งที่ 12

เรื่อง

ปัจจัยนี้เทศ เรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

เวลา

50 นาที

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ นักศึกษาซักถาม โต้วขอข้อสงสัย และสรุปเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย

วิธีดำเนินการ

1. ครูตั้งปัญหาให้นักศึกษาช่วยกันตอบดังนี้
 - 1.1 ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย แสดงออกทางคำพูดกิจกรรมอะไรบ้าง
 - 1.2 ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย มีผลต่อการพยาบาลผู้ป่วยอย่างไร และถ้าพยาบาลไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจะเกิดผลอย่างไร
2. ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปถึงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย
3. ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

၁။ ကဏ္ဍကဏ္ဍ

2. ความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงปานกลาง
สถานการณ์ที่กำหนด

“นายสมทรง ผู้ป่วยชายไทย วัย 35 ปี มีประวัติ บัสสาวะขี้หมา 1 ปี บัสสาวะมีเลือดปน เป็น ๆ หาย ๆ ปวดท้องใต้ชายโครงด้านซ้ายมา 1 ปี แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นก้อนเนื้ออกในไต และได้ผ่าตัดไตข้างซ้ายออก (Left Nephrectomy) ผู้ป่วยมีแผลที่ชายโครงด้านซ้าย หลังผ่าตัดผู้ป่วยท้องอืดและอาหาร ให้น้ำเกลือต่อ หลังผ่าตัดวันที่สองผู้ป่วยบอกรู้สึกปวดมาก แผลมีเลือดซึมมาก แพทย์ให้นอนพักบนเตียง ผู้ป่วยปวดแผลมาก ต้องฉีดยาแก้ปวดทุก ๆ 4 ชั่วโมง

ขอให้นักศึกษาแสดงความเห็นออกเห็นใจผู้ช่วยรายนี้

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม ครอบคลุมความเห็นอกเห็นใจผู้ช่วยของนักศึกษาพยาบาล

[illegible]

ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจของผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
วันเพ็ญ เกื้อหนุน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล
สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยในระดับต่ำ
จำนวน 24 คน สุ่มอย่างง่ายแยกกลุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน กลุ่ม
ทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย และกลุ่มควบคุม
ได้รับการสอนแบบปกติเรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
คือ แบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมคำานภาษาด้อยค่าและภาษาพาทาง
วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การทดสอบค่า t

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ภายหลังการทดลอง นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาท
สมมติ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF ROLE PLAYING ON EMPATHY OF SECOND YEAR
NURSING STUDENTS AT THAI RED CROSS SOCIETY
COLLEGE OF NURSING IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

WANPHEN KUANOON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1988

The purpose of this experimental research was to study the effect of role playing on empathy of second year nursing students at Thai Red Cross Society College of Nursing in Bangkok. The subjects were 24 students in the academic year 1987 who had low empathy score. They were randomly divided into the experimental group and the control group, each group consisted of 12 students. The experimental group was taught with role-playing on empathy for 12 sessions, each session took 50 minutes for 4 weeks. The control group was taught with the conventional instruction on empathy for 12 sessions, each session also took 50 minutes for 4 weeks. The instrument used in data collection was a behavioral observation form consisted of verbal and non-verbal behavior categories. The Mann-Whitney U Test was employed in analysis of the data.

The result of this study was as follows:

After the experiment was completed, the empathy of the second year students being taught with role-playing technique was statistically higher than that of the control group who were taught with the conventional instruction at .01 level significance.